索非亚孔子学院

ИНСТИТУТ КОНФУЦИЙ В СОФИЯ

ISSN 1314-9601

2014年12月 / Декември 2014 г.

Брой 3
第三期

中国与世界文化：为行书“二幅”记札
Бележки към „двете калиграфии“ в полу-курсивен стил

中国电影：挪威发现中国已失传早期无声电影《盘丝洞》
Китайски паяци по европейските екрани

当代中国：中国社会中的女人
Жените в китайското общество

文学角落：鲁迅《从百草园到三味书屋》
От “Градината на стоте треви” до “Кабинета на трите вдъхновения” – Лу Сюн

学术界面
Шекспиров репертоар в Централната академия за драма в Пекин

说古论今：苏维埃社会主义共和国与中华人民共和国——从联盟走向对抗
СССР и КНР – от съюз до конфронтация

畅游中国：云和梯田
Оризовите тераси Юнхъ

Оризовите тераси Юнхъ, пров. Джъдзян
Снимка: Александра Ангелова

索非亚孔子学院
2014年12月 第三期
ИНСТИТУТ КОНФУЦИЙ В СОФИЯ
Декември 2014, брой 3

目录 СЪДЪРЖАНИЕ

新闻与活动
НОВИНИ И СЪБИТИЯ

6 *"Институт Конфуций – София" затвърждава имиджа си на световен модел за развитие*

9 匈牙利罗兰大学孔子学院中东欧汉语教师培训中心第二期培训 ❁ *Втори обучителен семинар за преподаватели по китайски език в Будапеща*

孔院八方
ВЕСТИ ОТ ИНСТИТУТИТЕ КОНФУЦИЙ В БЪЛГАРИЯ

10 *"Институт Конфуций – Велико Търново" отбелязва редица научни и културни прояви през второто полугодие на 2014 г.*

中国与世界文化
КИТАЙ И СВЕТОВНАТА КУЛТУРА

12 为行书"二幅"记札 ❁ *Бележки към "двете калиграфии" в полу-курсивен стил*

中国电影
КИТАЙСКО КИНО

18 挪威发现中国已失传早期无声电影《盘丝洞》❁ *Китайски паяци по европейските екрани*

当代中国
СЪВРЕМЕНЕН КИТАЙ

22 中国社会中的女人❁ *Жените в китайското общество*

12

行书《山行》48cm×48cm 2013年

索非亚
孔子学院
2014年12月　第三期

ИНСТИТУТ
КОНФУЦИЙ
В СОФИЯ
Декември 2014, брой 3

目录
СЪДЪРЖАНИЕ

文学角落
ЛИТЕРАТУРЕН КЪТ

28 鲁迅《从百草园到三味书屋》 ❁ *“От “Градината на стоте треви” до “Кабинета на трите вдъхновения” – Лу Сюн*

学术界面
АКАДЕМИЧЕН СВЯТ

34 *Шекспиров репертоар в Централната академия за драма в Пекин*

说古论今
ДРЕВНОСТ И СЪВРЕМИЕ

40 苏维埃社会主义共和国与中华人民共和国——从联盟走向对抗 ❁ *СССР и КНР – от съюз до конфронтация*

畅游中国
ПЪТЕШЕСТВИЕ ИЗ КИТАЙ

46 云和梯田 ❁ *Оризовите тераси Юнхъ*

信息发布

СЪОБЩЕНИЯ

50 *Фестивал на съвременното китайско кино*

51 *Списание "Институт Конфуций в София" набира статии*

"Институт Конфуций – София" затвърждава имиджа си на световен модел за развитие

Втората половина на 2014 г. несъмнено бе един от най-активните периоди в скорошната история на "Институт Конфуций – София", в рамките на който бяха осъществени множество академични и културни събития на международно равнище, които допринесоха за пълноценното представяне на китайската наука и култура в България и за разгръщането на научния обмен и сътрудничество между двете страни.

В разгара на лятото софийските изкуствоведски среди бяха развълнувани от една уникална по рода си изложба на съвременна китайска живопис, в която бяха представени 42 творби на 11 китайски художници – преподаватели в престижната Китайската академия за изящни изкуства в гр. Ханджоу. "Институт Конфуций в София" бе партньор на това събитие, организирано от Съюза на българските художници и Дружеството на художниците на провинция Джъдзян, което бе част от празничните мероприятия по случай 65-годишнината от установяването на дипломатически отношения между България и Китай. Изложбата даде възможност на българската публика да се запознае отблизо със съвременната китайска живопис и да обогати знанията си за нея посредством изнесената от проф. Лу Ци лекция на тема "Развитието на живописта в Китайската национална художествена академия и връзката й с реалистичната живопис в Китай". По време на събитието бе припомнен и слабо известният, но носещ национална гордост факт, че още през 1986 година българският художник и преподавател проф. Марин Върбанов основава в Китайската академия по изкуствата Център за съвременно текстилно изкуство и гоблен "Върбанов", който съществува и до днес, и е обучил много талантливи съвременни китайски художници.

Безспорно, едно от най-вълнуващите академични събития на годината бе награждаването с почетното звание "Доктор хонорис кауза" от страна на Софийския университет на Нобеловия лауреат за литература за 2012 г. – проф. Мо Йен, автор на световноизвестни романи, повести, разкази и есета. Сред почетните гости на церемонията, проведена на 27 септември, бяха министър-председателят на България проф. Георги Близнашки, министърът на образованието и науката доц. Румяна Коларова, посланикът на Китай в България г-н Уей Дзинхуа и др. В своето благодарствено слово, Мо Йен сподели, че на 25-годишна възраст случайно се натъкнал на преведените на китайски език повести на Елин Пелин "Гераците" и "Земя", които оставили ярък спомен у него. От тези две произведения китайският писател научил за чистите чувства между хората и установил, че те по нищо не се различават от тези в неговата родина, въпреки огромните географски и културни различия. На състоялия се в следобедните часове литературен форум и прес-конференция с българските журналисти, проф. Мо Йен лично награди победителите от първия литературен конкурс за преводи на негови кратки разкази, наречен "Нефритени слова". Първата награда от категорията за студенти получи Елена Бисеркова за превода й на разказа "Сухата река".

По-късно същия ден проф. Мо Йен, заедно с ректора на Софийския университет проф. Иван Илчев и директора на "Институт Конфуций –

София" от китайска страна – проф. Гъ Джъдзян, откриха в Централното фоайе на Ректората на СУ и фотоизложбата "Институт Конфуций – мост между две култури", също част от юбилейните мероприятия в чест на 65-годишнината от установяването на българо-китайски дипломатически отношения и 10-годишнината от създаването на Институтите "Конфуций" по света. Фотоизложбата бе разделена на две своеобразни части – документална и художествена. Документалната част беше представена от архивни снимки, проследяващи историята на "Институт Конфуций в София" от самото му учредяване на 22 юни 2007 г. до настоящия момент, и включваше кадри от различни културни и академични прояви, сред които Международната конференция "Пътят на коприната", честванията на традиционни китайски празници, международното състезание за владеене на китайски език "Китайски езиков мост" и други. Художествените снимки, предоставени от български фотографи, завърнали се от Китай, формираха втората част на фотоизложбата. Снимките на Данчо Русчев, Йорг Хайн, Жанета Арабаджиева, Минка Христова, Александра Ангелова, Цветомир Зарков, Димитър Иванов, Добрил Доков, Йоана Златева и Светослав Димитров отведоха зрителите далеч на изток към магията на Пекин, Сиан, Суджоу, Хонг Конг, тибетските райони на провинция Съчуан, по течението на Жълтата река и дори зад кулисите на актьорите от пекинската опера.

Лекцията с музикални примери "Нацъфтели клонки: западна класическа музика в Китай", представена от д-р Хайнрих Гайгер от Бонския университет и съпругата му Сиууей Джоу-Гайгер запозна аудиторията с историята на разпространението на западната класическа музика в Китай и демонстрира силното й влияние върху китайските композитори с помощта на въздействащи изпълнения на цигулка пред публиката. Другата лекция на д-р Гайгер с филмови откъси бе на тема "Живот и музика: цигуларят и майстор на цигулки Тан Шуджън (1907–2002 г.)", проследяваща повратностите в съдбата на видния китайски музикант и неговото творчество. Цигуларката Сиууей Джоу-Гайгер, една от ученичките на големия майстор Тан Шуджън, изрази преклонението и почитта си към своя учител с изпълнението на две прекрасни произведения.

Ежегодната "Седмица на Институт Конфуций" през месец октомври бе не по-малко интересна за любителите на китайската наука и изкуства.

През "Седмицата на Институт Конфуций", изучаващите китайски език и преподавателите по китаистика имаха рядката възможност да

присъстват на лекциите на проф. Лиу Жуомей и проф. Ли Сюетао от Пекинския университет за чужди езици, съответно на тема "Интересът на китайските академични среди от 1949 г. насам към обучението и изследванията по китайски език на Запад през ранния им период (1512-1814 г.)" и "Значението на европейската китаистика за китайския академичен живот". Свои изследвания представиха и директорът на Центъра за източни езици и култури проф. Александър Федотов, директорът на Дирекция "Азия, Австралия и Океания" към МВнР Ангел Орбецов, преподавателката в специалност "Китаистика" Теодора Куцарова и възпитаникът на университета Цинхуа Марин Тинчев, като всички също се радваха на огромен зрителски интерес.

Друго по-значимо събитие в края на годината бе посещението в Китай на българска делегация от представители на университети и средни училища с изучаване на китайски език, осъществено от 13 до 23 ноември по покана на Пекинския университет за чужди езици. В състава на делегацията бяха заместник ректорът на Софийския университет доц. Евгения Бенова, ректорът на Русенския университет проф. Христо Белоев, заместник деканът на Филологическия факултет към Югозападния университет в Благоевград проф. Магдалена Панайотова, както и директори и помощник-директори на девет средни училища в страната. Освен множеството исторически забележителности, българската делегация посети също и Централата на Ханбан, Пекинския университет за чужди езици, гимназията Жътан в Пекин и Шанхайския педагогически университет, като навсякъде бяха обсъждани конкретни проекти, възможности и програми за научен обмен и обучение на студенти и преподаватели от двете държави.

中国社会中的女人匈牙利罗兰大学孔子学院中东欧汉语教师培训中心第二期培训

Втори семинар за преподаватели по китайски език от Централна и Източна Европа в обучителния център на "Институт-Конфуций – Будапеща"

В началото на ноември 2014 г. се състоя втората поредна сесия от семинари за преподаватели по китайски език от Централна и Източна Европа, организирана от обучителния център на Институт Конфуций към университета "Лоранд Йотвьош" в Будапеща. По време на интензивния четиридневен курс участниците имаха възможност да присъстват на тематични лекции от водещи международни специалисти в областта на китайския език, езикознание, между-културен обмен и преподаване на езика в чуждестранна среда, както и да участват в дискусии и други интерактивни мероприятия, чрез които да споделят своя опит и идеи. Сред водещите лектори бяха проф. Сун Чаофън от Станфордския университет, проф. Дзян Липин от Пекинския университет и д-р Пън Дзън`ан от Института по международен културен обмен към Фуданския университет. Специална презентация изнесе заместник генералният директор на Ханбан г-н Уан Юнли, който отправи покана към слушателите да поставят своите въпроси и препоръки към Централата на "Институт Конфуций". Българските участници в обучителния семинар използваха възможността и изказаха своето мнение по редица въпроси, включително и препоръката да бъде увеличена възрастовата граница за част от инициативите на Ханбан.

Презентации изнесоха и някои от участниците в обучението, сред които подчертан интерес и оживена дискусия предизвика презентацията на тема "Китаистиката в България", подготвена от директора на "Институт Конфуций – София" от българска страна г-жа Антония Цанкова. За пръв път пред международната общност бяха изложени факти за традицията и историята на обучението по китайски език в България, както и статистически данни, илюстриращи съвременните тенденции на бурно развитие на тази дисциплина в средните и висшите училища. Организаторите, участниците в семинара и лекторите-специалисти изказаха висока оценка за нивото на българската китаистика, както и желанието си за по-активно сътрудничество и обмяна на опит в близко бъдеще. Осемте български преподаватели по китайски език от Софийския, Великотърновския и Пловдивски университет, които присъстваха на втория обучителен семинар се отличиха с активно участие, компетентност и задълбочени познания във всички области, което от своя страна провокира неподправен интерес и множество въпроси относно методологията на преподаване на китайски език у нас.

Вторият обучителен курс за преподаватели по китайски език в Будапеща завърши с радостно настроение и много положителни емоции по време на прощалната гала-вечеря, на която българските участници изпълниха няколко музикални поздрава на български и китайски език. Към непринудените изпълнения се включиха и гост-лекторите, и домакините, и чуждестранните преподаватели, което по естествен начин преобрази формалната атмосфера в среда на приятелство и взаимно насърчение.

"Институт Конфуций – Велико Търново" отбелязва редица научни и културни прояви през второто полугодие на 2014 г.

Институт Конфуций" към ВТУ "Св. св. Кирил и Методий" съществува от две години, като в началото на учебната 2014/2015 година се разшири с още една нова зала с площ от 97 кв. м. и сега се помещава на целия първи етаж в западното крило на Корпус 5.

На 26 и 27 септември 2014 г. "Институт Конфуций – ВТУ" организира международна научна конференция на тема: "65 години дипломатически, икономически и културни отношения между България и КНР", в която своите изследвания представиха учени и преподаватели от Софийския и Великотърновския университет, БАН и др. институции. Бяха изнесени интересни доклади на разнообразна тематика: литература, съвременна музика и изкуство, икономика, право, история, бойни изкуства и преподаване на китайски език като чужд. Гост на конференцията бе Първият секретар на посолството на КНР в Република България и заеждащ Отдела по образованието – г-н Юен Дзиган.

На откриването на конференцията официално бе награден и студентът Мартин Митев от магистърска програма "Скулптура", чиято дипломна работа "Конна фигура" бе поставена в двора на "Институт Конфуций – ВТУ", като символ на Годината на коня.

Великотърновският институт също така организира и поредица от концерти под надслов "Магията на китайската култура", съвместно с Централата на Ханбан и Университета по геонауки – гр. Ухан, като част от честванията по случай 65-годишнината от създаването на КНР и установяването на дипломатически отношения между България и Китай, и 10-годишнината от стартирането на международния проект "Институт Конфуций". Бяха проведени общо 8 концерта, от които два в България – в гр. Велико Търново и в гр. Варна, три в Румъния и три в Сърбия. Програмата включваше примери на най-атрактивните китайски сценични изкуства – соло изпълнение на традиционния инструмент "арху", популярната Пекинска опера, демонстрация на тай-дзи, кунг-фу и спортно у-шу, песента "Една българска роза", изпята от китайска преподавателка и много други вълнения.

нуващи изпълнения.

На 27 септември 2014 г. – Световният ден на Институтите "Конфуций", бе честван и вторият рожден ден на "Институт Конфуций – Велико Търново".

Наред с културните прояви, "Институт Конфуций – ВТУ" организира и пет езикови курса по китайски език за деца, начинаещи и напреднали, подготвителни курсове за HSK, както и семинари по тайдзицюан. Бяха направени и дарения от книги и учебници на училищата с изучаване на китайски език в Русе и Търговище.

В началото на ноември 2014 г. "Институт Конфуций – ВТУ" организира и Седмица на китайската култура в гр. Търговище, съвместно с училищата с изучаване на китайски език в града, община Търговище и клуб "Приятели на Китай".

На откриването на конференцията официално бе награден и студента Мартин Митев от магистърска програма "Скулптура", чиято дипломна работа "Конна фигура" бе поставена в двора на "Институт Конфуций – ВТУ", като символ на Годината на коня.

为行书“二幅”记札

周林坡

周林坡（笔名邹真），毕业于武汉大学，获文学学士和经济学硕士学位。现任郑州大学书画研究院副院长和郑州大学书法文化研究所名誉所长。其理论文章和书法作品被多家专业刊物载用，多次参加大型书法展览，公开出版编著作品多部。

朋友选我行书作品二幅，欲在《索非亚孔子学院》杂志发表，特写如下札记。

中国书法艺术历史悠久，源远流长。

古代中国，书法曾是文化中极为独特而高雅的现象，在人们生活中具有非同寻常的影响。从近代到现代，中国的艺术及教育逐渐受到西方文化及教育体系的影响，书法则从原有的文化深处游离出来，其重要性被弱化。近三十年，中国人开始感到建设一个屹立于世界文化之林的民族，必须探寻它的文化源泉。从那里找到她原创性的起点，才发现中国书法是中国文化和中国艺术的根。她是语言、日常书写、视觉造型、黑白分布、意义阐释、品格道德锤炼等多重文化现象的交点。近年来书法更开始成为一种时尚，如有闲暇，中国人都愿意去研究、欣赏，甚至动手感受书法带来的艺术魅力和文化精神。

我开始深入学习、研究书法已有二十余年的时间，后来身体的一次重疴，使我更加的专注。乃至后来又如愿来到专业美术学院，深深淫浸于艺术的殿堂，有艺术大家的陪伴，有艺术理论家的批评，有到处弥漫着艺术氛围的环境影响，有成千上万的艺术学子的如渴的眼神。尽管我没有飘然，但确实感到生活在莫大的幸福之中。我曾经对我的学生讲，你们选择了书法，选择了艺术就是选择了一生的快乐、一生的浪漫和幸福，于是他们报以热烈而经久不息的掌声……

话扯远了。

以上我的两幅行书作品其一是《山行》，作者是唐代著名大诗人杜牧的一首描写深秋时节，赞美山林景色的七言绝句，原诗为“远上寒山石径斜，白云生处有人家。停车坐爱枫林晚，霜叶红于二月花。”

经典的白话译文为“一条弯弯曲曲的山路蜿蜒伸向山顶，在飘出白云的地方住着几户人家。停下来看到这美妙如画的枫林景色，那火红的枫叶堪比江南二月的红花。”

其诗构思新颖，布局精妙，于萧瑟秋风中摄取绚丽的秋景，与春光争辉，令人赏心悦目。尤其是后两句，足见诗人的高雅逸致，霜叶胜红花，这是常人不常能道出的，一经诗人咏出，便留千年佳话。

其二是中华人民共和国的缔造者和诗人毛泽东同志于1936年在中国陕北创作的一首词：“北国风光，千里冰封，万里雪飘。望长城内外，惟余莽

莽；大河上下，顿失滔滔。山舞银蛇，原驰蜡象，欲与天公试比高。须晴日，看红装素裹，分外妖娆。江山如此多骄，引无数英雄竞折腰。惜秦皇汉武，略输文采；唐宗宋祖，稍逊风骚。一代天骄，成吉思汗，只识弯弓射大雕。俱往矣，数风流人物，还看今朝。”

这首词是毛泽东率中国工农红军经过两万五千里长征，经历千辛万苦，胜利抵达陕北，此后他难抑激动而兴奋的心情，站在海拔千米之上，面对白雪皑皑，连绵起伏的群山时不禁思绪万千，感慨良多，而且诗情大发，一气呵成，吟出这一中国诗词史上气吞山河，气势磅礴的豪放之词。

这两幅书作，之所以用行书，是因为行书在中国书法体系中易于辨认，且风格上若行云流水，秾纤间出，映带安雅，筋力老健，风骨洒落。也可表达为：大小相兼，收放结合，疏密得体，浓淡相融。

行书早在东晋就已成熟，王羲之、王献之父子把行书的实用性和艺术性最完美地结合起来，使行书成为人们最喜爱，受众面最宽泛的书体之一。

行书在中国书法史中最具代表性的人物和作品有王羲之的《兰亭序》、颜真卿的《祭侄文稿》、苏东坡的《寒食帖》、王珣的《伯远帖》等等。

如上手札和书法作品奉供国际朋友鉴赏之。

周林坡
于郑州大学紫竹园
二零一四年十一月十八日

行书《山行》48cm×48cm 2013年

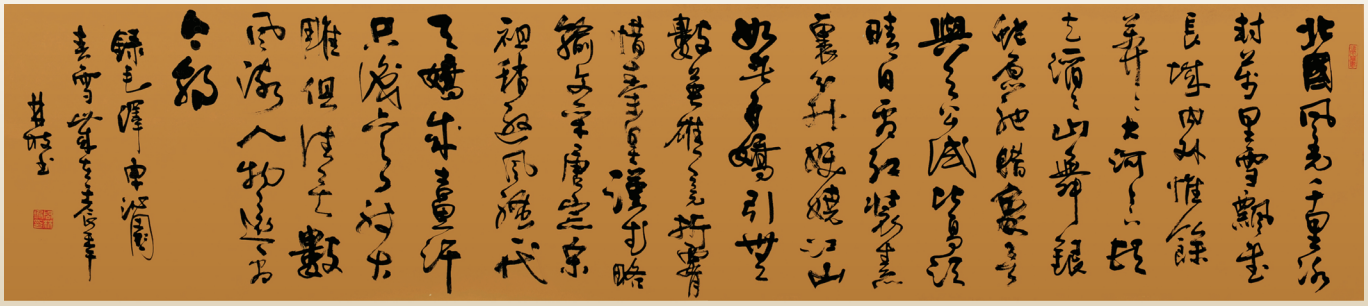

行草书《沁园春雪》 198cm×68cm 2012年

Бележки към "двете калиграфии" в полу-курсивен стил

Автор: Джоу Линбо
Превод: Мария Маринова

Джоу Линбо (с артистичен псевдоним Дзоу Джън) завършва бакалавърска степен по китайска литература и магистратура по икономика в Уханския университет. Понастоящем е заместник-директор на Научноизследователския институт по калиграфия и живопис и почетен директор на Института по калиграфска култура към Джънджоуския университет. Теоретичните статии и калиграфските произведения на Джоу Линбо са публикувани в редица специализирани издания, многократно участват в престижни изложби, под негова редакция са и множество отворени публикации.

Настоятелното желание на мои приятели, две от калиграфските ми произведения в полу-курсивен стил "син шу" да бъдат публикувани в списание "Институт Конфуций – София", бе поводът да напиша бележките по-долу специално за случая.

Китайската калиграфия има хилядолетна история, нейният извор може да бъде проследен далеч назад във времето, а традицията й продължава да се развива и в наши дни. В културата на древен Китай калиграфията е била едно уникално и изящно изкуство, което оказвало неподражаемо въздействие върху живота на хората. Но започвайки от средата на XIX в., включително и до днес, китайското изкуство и образование постепенното изпадат под влиянието на западната култура, което неизменно изважда калиграфията от културните дълбини, които първоначално е заемала, и така отслабва нейната значимост. През последните трийсетина години в Китай започна да се заражда самосъзнанието за изграждането на нация, която се извисява над гората на световната цивилизация, и това наложи преоткриването на изворите на китайската култура. В тези извори бяха намерени началата на нейната самобитност и се оказа, че именно китайската калиграфия е коренът на китайската култура и изкуство. Калиграфията е пресечната точка на езика, ежедневното писане, визуалното моделиране, разделянето на черно и бяло, семантичното тълкуване, моралното и личностно усъвършенстване и други мултикултурни явления. През последните няколко години, пък, калиграфията все по-осезаемо се превръща в нов вид мода – стига да имат свободно време, китайците с огромно желание изследват и съзерцават калиграфските произведения, а нерядко дори лично взимат четката в ръка, за да се докоснат до творческата магия и културния дух на това изкуство.

Самият аз започнах задълбочено да изучавам и изследвам калиграфията преди повече от двайсет години, а впоследствие едно тежко заболяване ме накара още по-силно да се концентрирам върху нея. След това тази моя страст ме доведе в Академията за изящни изкуства, където аз напълно й се отдадох, потапяйки се дълбоко в този дворец на Изкуството, в обкръжението на всякакви творци, под критичния взор на теоретиците на изкуството, под благотворното влияние на изпълнената с творческа атмосфера среда, и сред хилядите жадни

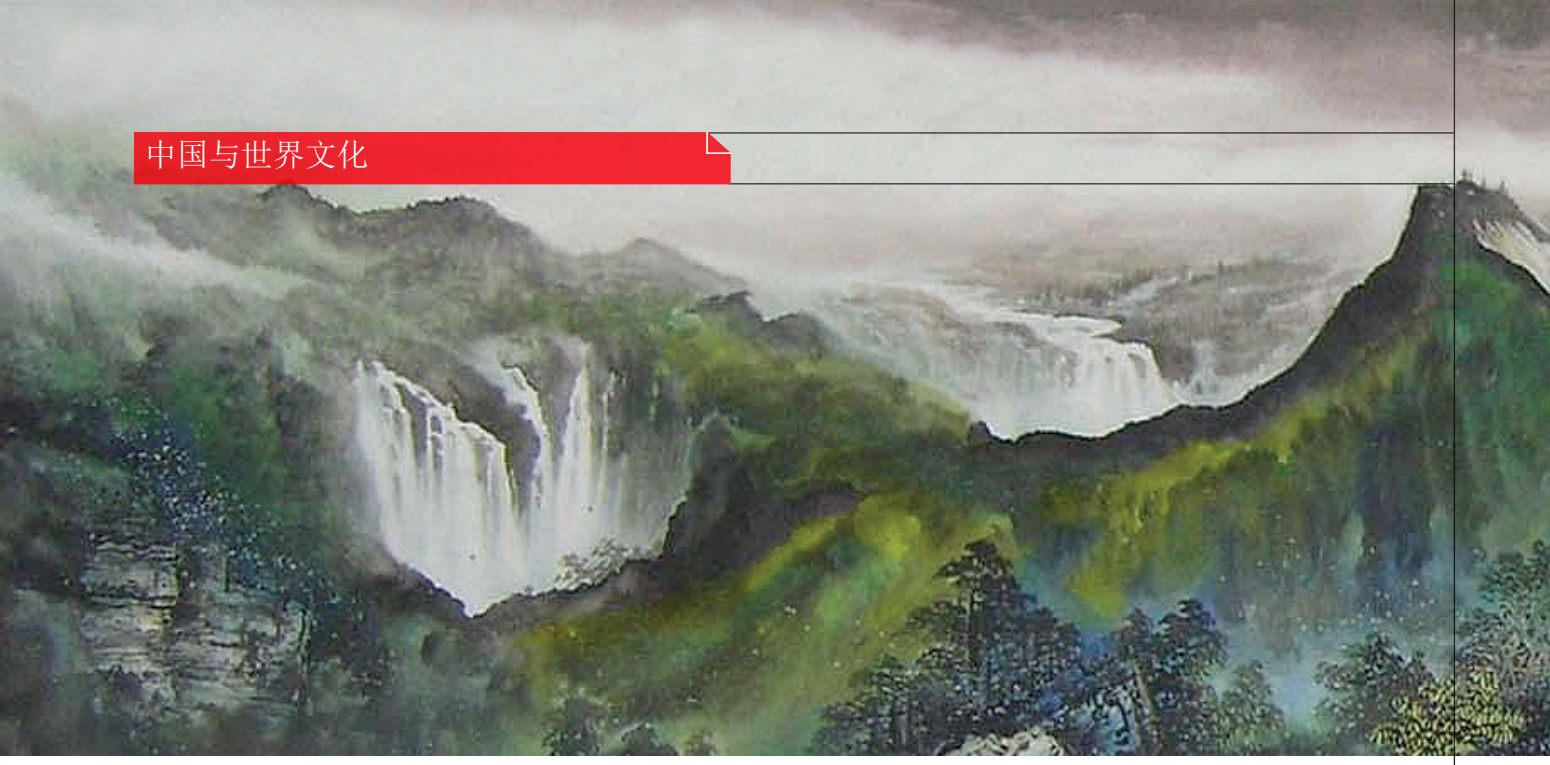

за знание студентски погледи. И въпреки че далеч не се носех в облаците, наистина чувствах, че в живота си имам едно огромно щастие. Веднъж казах на своите студенти, че избирайки калиграфията те избират един живот, изпълнен с радост, романтика и блаженство, на което те отвърнаха с бурни и нестихващи аплодисменти…

Малко се поотвлякох.

Първата от двете мои калиграфски творби в полу-курсивен стил, които виждате тук, пресъздава стихотворението "Планинска разходка" на големияАнски поет Ду Му – едно четиристишие от по седем йероглифа, което описва късната есен и възхищението от красивия планински пейзаж. Оригиналният текст на стихотворението гласи:

"Към върхарите на планината мразовита
ме води стръмна, каменна пътека.
Дори там, гдето облаците бели обитават,
съзирам хорски домове.
Поспирам впряга си – така обичам хубостта
на тая късна кленова гора,
в която заскрежените листа
горят по-алени от февруарски минзухари!"

Колко въздействаща е поетичната идея на този стих, колко изящна е неговата композиция! Този великолепен есенен пейзаж, обвит в полъха на есенния вятър, съперничещ по блясък дори и на пролетното великолепие, доставя такава наслада за окото и душата! Особено последните два стиха – тази изтънчена възхита на поета, тези заскрежени листа, които са по-алени дори от цветята – това са думи, които рядко могат да се чуят от устата на обикновен човек, но изречени от един поет те се превръщат в неувяхващи прекрасни слова, които продължават да отекват през вековете.

Второто калиграфско произведение пресъздава един стих, написан през 1936 г. от основателя на Китайската народна република и поета Мао Дзъдун по време на престоя му в северните части на пров. Шаанси:

"Северен зимен пейзаж –
стотици километри в лед сковани,
и само снежни вихри там танцуват
над шир безбрежна, необятна.
Поглеждам – на Великата стена
от север и от юг, от вси страни,
останала е само бяла пустош.
Дори и бързеите на Голямата река[1]
покорно са притихнали в студа,
а ридовете като сребърни змии
се вият докъдето поглед стига.
И бели слонове препускат в равнината,
с туловища гигантски застрашават
те да засенчат даже и небето.
Но всичко мигом се преобразява,
когато слънцето огрее тук,
и огненочервените лъчи
погалят тази дреха белоснежна!
Тогава планините и реката
тъй гордо пак изправят се пред взора,
че от възхита воините безброй
неволно крак подвиват във поклон.
За жалост, императори велики

[1]*Има се предвид Жълтата река.*

като предците Цин Шъхуан и Хан Уди,
така лишени ще да са били
от всякаква литературна дарба,
дори и танският Тайдзун, и сунският Тайдзу
не са били родени за поети.
А Чингиз хан – тоз син надменен на небето,
комай е бил умел да стреля само
с лъка извит по полските орли.
Но всички тях ги няма дълго вече…
Кои са истински велики хора
ще се открие в днешния ни ден.”

Този стих се ражда в края на Дългия поход, когато Червената армия от работници и селяни, предвождани от Мао Дзъдун, прекосява над 12 000 километра и след като преодолява безброй трудности и препятствия, успява да достигне северните части на провинция Шаанси. В този момент, неспособен да потисне обзелите го чувства на вълнение и трепетна възбуда, Мао Дзъдун се изкачва на един висок връх, и когато пред погледа му се разкриват облечените в снежни мантии и безконечно виещи се планински ридове, той е така завладян от връхлетелия го поток от мисли и разтърсващи чувства, че получава силно поетично вдъхновение, което се излива в този стих, написан на един дъх. Впоследствие това остават едни от най-величествените, импулсивни и дръзновени слова в историята на китайската поезия.

Причината да използвам полу-курсивния шрифт “син шу” за изпълнението на горните две произведения се крие в това, че в китайската калиграфска система той се откроява сравнително лесно – стилът му наподобява плуващи облаци и течащи води, феерия от взаимно преплитащи се горски дървета и изящни цветя, йероглифите са неразлъчно свързани и същевременно контрастират един спрямо друг, чертите са гъвкави и силни, но в същото време – меки и хармонични, като създават визуално усещане за реене и ромолене. Или с други думи: голямото и малкото се преплитат, комбинират се разгърнати с прибрани елементи, гъстотата на надписа е оптимална, нюансите на черното се преливат.

Още през династия Източна Дзин (317–420 г.) полу-курсивният шрифт “син шу” вече е напълно съзрял. Калиграфите Уан Сиджъ и неговият син Уан Сиенджъ успяват по съвършен начин да комбинират неговата артистичност и практичност, което го превръща в един от най-любимите и достигнали до най-широка аудитория калиграфски стилове.

Най-емблематични представители на полу-курсивния стил в историята на китайската калиграфия, несъмнено са Уан Сиджъ с неговия “Предговор към поемите от Павилиона на орхидеите”, Йен Чън с “Посмъртни слова за моя племенник”, Су Дунпо с “Бележка за празника на студената храна”, Уан Сюн с “Писмо до Бо Юан” и др.

С това оставям моите кратки бележки и калиграфски творби в ръцете на чуждестранните ми приятели, като искрено се надявам те да спечелят тяхната критична оценка и одобрение.

Джоу Линбо,
Написано в Градината на пурпурния бамбук
в университета Джънджоу,
18 ноември, 2014 г.

挪威发现中国已失传早期无声电影《盘丝洞》

Китайски паяци по европейските екрани

Доц. д-р Андроника Мартонова,
Институт за изследване на изкуствата – БАН

През октомври 2013 г. Националната библиотека на Норвегия оповести, че при инвентаризация на колекциите си е намерила безценна находка: старо филмово копие, единственото заглавие от епохата на нямото кино в нейния архив. При експертиза от киноспециалистите (историци, архивисти), тайнственият визуален обект е идентифициран: това е китайският филм от 1927 г. „Пещерата на паяците" (《盘丝洞》) на режисьора Дан Ду`ю, в главната роля е Ин Минджу. Времетраенето е 60 минути. Дълго време филмът е смятан за окончателно изгубен и унищожен, без нито едно копие (позитив и негатив). След откритието, норвежката институция се е свързала с Китайския филмов архив, за да потвърди идентичността на творбата, чийто сюжет интерпретира глава от един от най-популярните средновековни китайски романи – *„Пътешествие на Запад"*.

Сама по себе си, находката е изумителна, равносилна с намирането на заровено през вековете съкровище, защото лентата заема централно място в историята на т. нар. синосинема (сборен термин за кинематорафиите на континентален Китай, Хонконг и Тайван). Мария Фосхайм Лунд от Националната библиотека на Норвегия определя събитието като *„невероятно и вълнуващо откритие"*. След почистване и реставрация, копието е върнато в страната – производител и понастоящем се съхранява в Китайския филмов архив, като преди това на специална прожекция е представено от големия изследовател на азиатското кино Крис Бери, в рамките на фестивала *„Филми от юга"* в Осло.

На английски език заглавието се среща в няколко варианта: *„The Cave of the Silken Web"* (《盘丝洞》, *„Пещерата на копринените мрежи"*), но и също и като *„Journey to the West - the Spiders Cave"* (《西游记–盘丝洞》, *„Пътешествие на Запад – пещерата на паяците"*) или само *„Spiders"* (《蜘蛛》, *„Паяци"*), а в някои изследвания дори се намира и като *„The Spider Queen"* (*„Кралицата-паяк"*). Творбата има продължение от 1930 г., което заедно с първия филм пожънва изключителен успех в Китай, според китайските киноисторици. Също така по него е направен и бляскав римейк, реализиран през 1967 г. в Хонконгската киностудия на братя Шоу, с режисьор Хом Мън Хуа, като част от трилогията му върху *„Пътешествие на Запад"*.

Знае се, че премиерата на кинотворбата на Дан Ду`ю в Китай се е състояла през 1927 г. Разпространена е в Осло две години по-късно – през януари 1929 г., като прожекция в кино *„Колизеум"* със заглавието *„Паяци"* (*„Edderkopper"*). Свидетелство за това дава копие от реклама, публикувана на 18 януари 1929 г. във вестник *„Aftenposten"* (букв. *„The Evening Post"*) – един от най-старите и водещи ежедневници в скандинавската страна. В анонса се споменава, че това е първият китайски филм, показван в Норвегия. И според скандинавските изследователи, тук думата „първи" не е подложена на съмнение. Или поне засега, бихме могли да добавим ние.

Сцена от филма „Пещерата на паяците"

Класическият ням филм *„Пещерата на паяците"* е една от най-скъпите и представителни кинопродукции на Китай за епохата. В нея се вложени доста средства, особено в пищните костюми и декори, с надеждата, че ще даде мощен тласък на филмовата индустрия в Шанхай. Определено филмът връща инвестицията. Също така оказва значително влияние върху

Главната героиня Ин Минджу – една от първите световноизвестни китайски актриси

развитието на традиционно фантастично-приказния жанр в кинематографиите на Хонконг и Тайван.

Преди да започне филмовата си кариера, Дан Ду`ю дълго време е в творческата среда на изобразителните изкуства. Илюстрира списания, рисува корици и пин-ъп постери с красиви китайски момичета. Кариерата му на художник е успешна, дори успява да публикува албум с избрани 100 свои илюстрации, който се продава добре. Но Дан Ду`ю е запленен от фотографията и киното. Купува си филмова камера от французин, който живее в Шанхай и започва сам да се учи как се прави кино – от снимките до монтажа и продуцентството. През 1920 г. основава в Шанхай собствена компания *„Шанхай Инси”/Shanghai Yingxi („Shanghai Shadow Play”)*, която става втора по големина след известната *„Минсин Компъни”/ Mingxing Company („Bright Star Film Company”)*. Реално филмът по *„Пътешествие на Запад”*, освен амбициозен проект, е и екстравагантна квинтесенция на предишния му опит.

Много любопитен е фактът, че филмът на Дан Ду`ю е намерил дистрибутор, който да го внесе в Европа. При преглед на видео-сегмент от филма, разпространен в репортаж на норвежката телевизия, ясно се вижда, че кадровите надписи са специално изработени за показ в скандинавската страна – субтитрите на китайски език имат паралелен превод на норвежки непосредствено под себе си.

Веднага ни се иска да запитаме – а дали има евентуалната възможност тази лента да е разпространена в други страни, да е влязла в Балканския регион? Дали е стигнала по някакъв начин случайно и до България? Не е невъзможно. Ако приемем хипотезата, че е показван в България (макар засега да няма архивно доказателство за това), много вероятно е заглавието му да е било променено, с цел по-голяма реклама пред балканската публика.

В книгата си от 1999 г. *„Киното и градската култура на Шанхай през 1922-1943”*, изследователят Джан Индзин подчертава, че лентата *„Пещерата на паяците”* е имала грандиозна *„премиера точно на деня, когато се отбелязва Китайската Нова Година и буквално препълва киносалоните в Шанхай, след което моментално е купен от Югоизточно-азиатските филмови дистрибутори”* (основно опериращи в Сиам/Тайланд през тази епоха и свързани с китайските диаспори в региона). Тъй като Китайската нова година се определя по лунно-слънчевия китайски календар и се изчислява според настъпването на второто пълнолуние след зимното слънцестоене, то веднага можем да изчислим, че точната премиерна дата е 2 февруари 1927 г.

Творбата безспорно е разчитала на агресивна рекламна кампания и множество публикации във водещи вестници и списания. Този атрактивен маркетинг силно допринася за бързите продажби, масовия зрителски интерес и високите приходи от продажба на билети. И то до такава степен, че не след дълго режисьорът Дан Ду`ю си купува нова филмова техника и нова кола!

Сцени от филма "Пещерата на паяците"

Огромно впечатление правят техническите нововъведения – *„Пещерата на паяците"* осъществява успешно и първия опит за подводни снимки в китайското кино и демонстрира майсторска работа с дългофокусен обектив. Но като че ли най-атрактивни за публиката и изследователите на киноисторията си остават фантастичните снимки, които са носители на изключителен еротизъм за времето си. Получава се, в крайна сметка, оригинална смес от фееричен сексапил, примесен с литературна класика, конфуцианство, театрална традиция, вълшебства и модернизъм.

В изследването си от 2004 г., т. е. отново преди да бъде намерен филмът, Джан Индзин особено акцентира и върху конкретна рекламна фотография, единствената оцеляла в архивите. На нея е запечатан кадър от филма показваш стилизирана бойна сцена с мечове. Изображението много силно привлича аудиторията, защото актрисите са с предизвикателни костюми – носят оскъдно бюстие и къси панталонки, тип спортни шорти. Тук веднага ще добавим – и най-вече са с боси ходила, върху които стъпват съвсем уверено!

Защо този кадър от *„Пещерата на паяците"* толкова силно впечатлява и провокира анализ в съвременните разработки? От една страна, ясно личи изключителната естетизация и стилизация на *уся* бойните сцени в конкретиката на фантастичното, още тогава заложени в китайската кинематография и продължаващи развитието и традицията си и в съвременността. От друга страна – видимо е влиянието на кинообразците от европейския авангард по отношение на костюмографията и сценографията. В социално-културологичен план съществува още един интересен фокус, отчетливо разработен в книгата *„Пол и сексуалност в модерната китайска история"* на Сюзън Ман: в случая с цитирания кадър от филма на Дан Ду`ю, босите крака и най-вече ходила на артистките недвусмислено показват модерността и влиянието на Запада (уестърнизацията), тъй като са натоварени със символичния заряд на независимостта, женската еманципация (тема, която ще се развие в друг вектор в китайското кино чрез авторите от лявото крило) и дори са носители на феминистични послания – също нещо нетрадиционно за китайското общество. Костюмите и поведението на актрисите доказват на аудиторията отърваването от архаизмите (каквото е например бинтоването и деформирането на ходилата). Кинотворбата ясно артикулира адекватност спрямо визуалния тренд на световното кино, което не се свени да показва женското тяло в оскъден костюм – в епохата на Великия Ням филм много американски и западни заглавия са пропускани от китайската цензура.

Върху естетиката на голотата в творбата на Дан Ду`ю обръща внимание и Сяо Джъ`уей в разработката си *„Конструиране на новата национална култура: Филмовата цензура и въпросът за кантонския диалект, суеверията и секса в Нандзинската декада 1927-1937"*. Авторът, който изследва дейността на китайския Национален комитет по филмова цензура (National Film Censorship Committee – NFCC) в периода, подчертава, че въпреки строгия режим *„Пещерата на паяците"* е с разрешен показ в страната.

Често историците на китайското кино категоризират филма дори като дързък *„soft"* –

комерсиални, зрителски творби с дискретен еротичен чар, привличащи аудиторията, носещи печалба и възможност за продажба извън пределите на страната.

В критическото поле на филмовата теория и история от 20-те ти 30-те години на XX в. в Китай, терминът „*soft*" заема особено, важно място. Той е свързан с модернизма на художниците и писателите, които се застъпват за течението „*soft film*" като еманация на визуалния атракцион (или киноатракциона по Сергей Айзенщайн, който е „*сладолед за очите и ложе за душата*"). От друга страна, той е необходимият контраст, контрапункт провокиращ появата и развитието на „*hard film*"-линията, носена от лявото крило на интелектуалния елит, провиждащ в киното политически ангажиран инструмент за образоване и мобилизиране на масите.

Реално смятани за тотално изгубени, копия на стари филми непрекъснато се откриват по света и така националните киноархиви попълват колекциите си с образци от визуалното културно наследство. Безспорно „*Пещерата на паяците*" е творба, която заема важно място в историята на нямото китайско кино, за което свидетелстват и публикациите в пресата от епохата, както и множеството изследвания, публикувани през десетилетията, преди архивната ацетатна лента да бъде открита по случайност в Норвегия. За щастие – явно лентата е била добре съхранявана, което е позволило и осъществяването на трудоемкия, скъп и времеви процес на реставрация. Намирането на филма категорично е едно изключително събитие в контекста на културния диалог, още повече когато става въпрос и за субтитрирането на норвежки на китайско лентово позитивно копие. То говори на съвременността не само чрез сюжета и мястото си в киноисторията, а и разкрива част от контактите между Европа и Азия в края на 20-те години на XX в. Филмът на Дан Ду`ю и тържественото му връщане в Китай затвърждават значимостта на фундаменталните аспекти на историята на киното – разпространението,

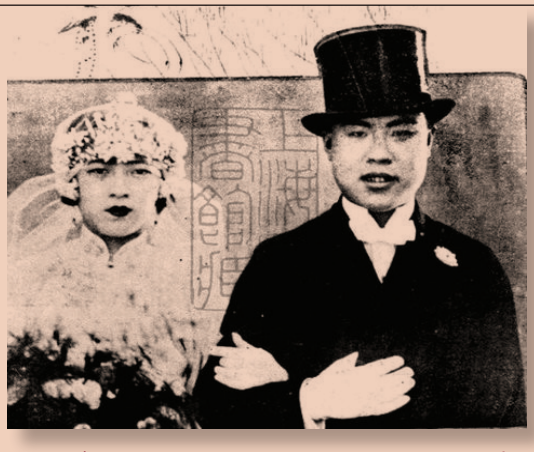

Сватбената снимка на режисьора Дан Ду`ю и звездата на филма Ин Минджу

развитието на европейската и азиатските киномрежи и показа. Съвременната публика понякога не забелязва или игнорира нямото кино от миналото, но светът и бъдещето се интересуват от него. Има много фестивали, обвързани с историческото битие на кинематографа, където, освен че се показват най-новите реставрирани копия, се провеждат и семинари, уъркшопи, кръгли маси и летни училища по темите за съхраняване и опазване на кинонаследството. Не случайно в Манифеста на Международната федерация на киноархивите е написано следното:

„Филмът не бива да бъде изхвърлян, дори когато притежаващите го са убедени, че адекватно са съхранили съдържанието му чрез прехвърляне върху по-стабилен филмов носител или чрез сканиране в дигитален домейн. Киноархивите са длъжни да съхраняват филмовата лента, защото всеки филм е създаден или под непосредствения контрол на своя автор, или е запис на исторически момент, хванат от оператора на камерата. И в двата случая са налице важни артефакти от световното културно наследство."

Реставрация на филма в лабораторията на Норвежката национална библиотека

中国社会中的女人

Жените в китайското общество

Тихомира Тодорова

Тихомира Тодорова е завършила бакалавърска степен по специалност "Китаистика" в Софийския университет "Св. Климент Охридски". Едната година, прекарана в Нанкин, където интересът й към китайското общество, история и политика вземат превес, я мотивира да продължи обучението си в тази област с магистратура по международни отношения с фокус върху Китай в Лайденския университет, Холандия. В момента е стажант в Международния наказателен съд в Хага, като продължава активно да следи и изследва най-новите обществено политически феномени в съвременен Китай.

С времето, интересът към Китай се засилва все повече и повече, и за щастие днешният глобализиран свят предоставя множество възможности на любопитните сравнително лесно да го открият за себе си. Но физическата достъпност не означава непременно, че е също толкова лесно да се постигне цялостно разбиране на тази държава. От края на седемдесетте години на миналия век Китай се развива с бързи темпове и е обект на засилен интерес от страна на редица международни технологични и търговски фирми. Но в същото време, това е и страна с петхилядигодишна история и древни традиции, на чиято територия съжителстват множество малцинства, които допълнително допринасят за културната пъстрота. За да усложним още повече нещата, трябва да добавим и разнородния политически режим, съчетан със свободен пазар, за да получим една многообразна картина, която е много трудно да бъде отведена под общ знаменател.

Поради горепосочените причини, Китай представлява истинско предизвикателство за всеки, дръзнал да опише дори и малка част от китайската култура, бит и традиции. Но поради все по-важната роля, която заема на международната сцена, от изключително значение е да бъде разбран този многовековен културно-исторически феномен, а най-леснодостъпният начин за постигането на тази цел е поглед към китайското общество. Естествено, това е една доста всеобхватна тема, която за целите на настоящата статия ще ограничим до разглеждането само на онази част от обществото, която в рамките на последния един век претърпява редица съществени промени – жените.

Ролята на жените в китайското общество е изключително интересна. На фона на всички политически процеси и културно-исторически предпоставки, техният статус е чест обект на промяна. От началото на века, когато уредените бракове и "лотусовите" крака са ежедневие, до ден днешен, когато една голяма част от китайските семействата влагат всичките си спестявания в образованието на дъщерите си и често разчитат изцяло на тях за прехраната си, е извървян дълъг път.

ИСТОРИЯ, ТРАДИЦИИ И ПРОМЕНИ ПРЕЗ XX ВЕК

Преди да започнем да разнищваме мястото на жените в съвременен Китай, добре е най-напред да отправим поглед към промените, донесени от комуни-

зма в периода 1949-1979 г. Традиционно в Китай се практикува т. нар. "екзогамен" брак, където след сватбата жената отива в семейството на съпруга си. Поради тази причина, инвестицията в образованието на дъщерите е рядкост, тъй като за разлика от синовете, те не могат да помагат на родителите си, когато остареят. Това донякъде може да се обясни с конфуцианските традиции и ключовата за тях концепция за "синовната почит" (孝). Поради фокуса върху синовете, дъщерите са поставени на второ място и често пренебрегвани. Но това далеч не е специфична ситуация само в Китай – европейските държави в навечерието на XX в. не се различават драстично в тази насока. И все пак, в Европа настъпването на новото столетие донася рязка социална промяна във вижданията за ролята на жените в обществото, докато в Китай уредените бракове си остават легални и широко разпространени.

С идването на Китайската комунистическа партия на власт и Брачния закон от 1950 г. мястото на жените в китайското общество започва видимо да се променя. Уредените бракове са забранени и процедурата за развод е решена по начин, който дава възможност на жените да инициират развода. Това е продължение на политиката на ККП да включва жените активно в дейността си и да променя структурата на китайското общество. В следващите си кампании, ККП се фокусира върху равенството между половете, предоставяйки на жените роли и ситуации, които до този момент са били

типично мъжки. Така плакатите започват да изобразяват не само жени, работещи на полето, но и механици, заварчици и пилоти. Индиректно в пропагандните плакати, чиято цел е заздравяването на морала на китайската нация, жените присъстват наравно с мъжете. Като цяло, ККП се стреми да създаде един нов образ на китайката, която работи наравно с мъжете и е дейна в партийния живот. В резултат на тези кампании, огромен брой момичета са в училищата и имат шанс да изградят кариера.

Това бурно развитие не е без своите негативи. Въпреки мащабните кампании и безспорния напредък, дори в навечерието на 1979 г., жените пак са в сравнително неравностойно положение. Мнозинството от тях се обучават и намират работа в отрасли, които са доминирани от жени, а успехът в "мъжките" професии е трудно постижим. В тези години заплащането също е в ущърб на жените, дори и когато работят наравно с мъжете в "мъжките" професии. В допълнение, образите, които се внушават и градят по това време, не са много практични (или дори реалистични) за постигането на

равенство между половете. Уверената красавица, облечена по последна мода, твърде много напомня за рекламите на цигари от предреволюционен Китай. Спорно е доколко този образ е предназначен да бъде идеал за жените или по-скоро за мъжете. Строгата работничка и революционерка, пък, е загърбила всякаква женственост и приела "мъжки" качества, за да бъде пълноценен член на обществото. Така, пропагандните плакати, които се стремят да покажат на практика тогавашната партийна линия, са видимо несъвършени. Но тук е важно да се отбележи, че за времето си те представляват ясен знак за решителността на ККП да покаже жените като членове на обществото отвъд техните задължения като майки и домакини. В сравнение с конфуцианските традиции и предреволюционен Китай, реформата във виждането на ролята на жените в китайското общество представлява радикална крачка напред.

През 1979 г. Китай започва либерализацията на пазара. В следващите години следват драстични промени не само в областта на икономиката, но и в обществото. Равенството между половете и ролята на жените не са фокус на управлението. В същото време е прокаран и закон за семейното планиране, който за по-голямата част от градското население позволява само по едно дете в семейството. В резултат на всичко това, освен традициите и комунистическите лозунги, вече и свободният пазар започва да оформя новите роли на жените в последващия период.

МОДЕРЕН КИТАЙ И ТРУДНОСТИТЕ ЗА "ОСТАТЪЧНИТЕ ЖЕНИ"

Съчетанието между традиция и модернизация създава много специфичен образ на китайското общество. Законът за семейно планиране е един от по-значимите фактори, които оказват влияние върху сегашното му състояние. От една страна, това предоставя по-добър шанс за продължаване на образованието и в последствие – по-добри шансове за кариера. Според изследвания, в китайските семейства с едно дете няма зависимост между пола на детето и степента на образование, което то получава. Но това съвсем не е така в семействата, където има деца и от двата пола и където има голяма вероятност момчетата да получат по-високо образование в сравнение със сестрите си. Затова може да се каже, че в някакъв смисъл, политиката за семейно планиране в Китай всъщност подпомага жените. В съчетание с конфуцианските традиции, родителите влагат много пари и усилия, за да гарантират успеха на децата си, независимо от техния пол. От друга страна обаче, дадената възможност не води непременно до равенство. В традиционно патриархалните общества, каквито

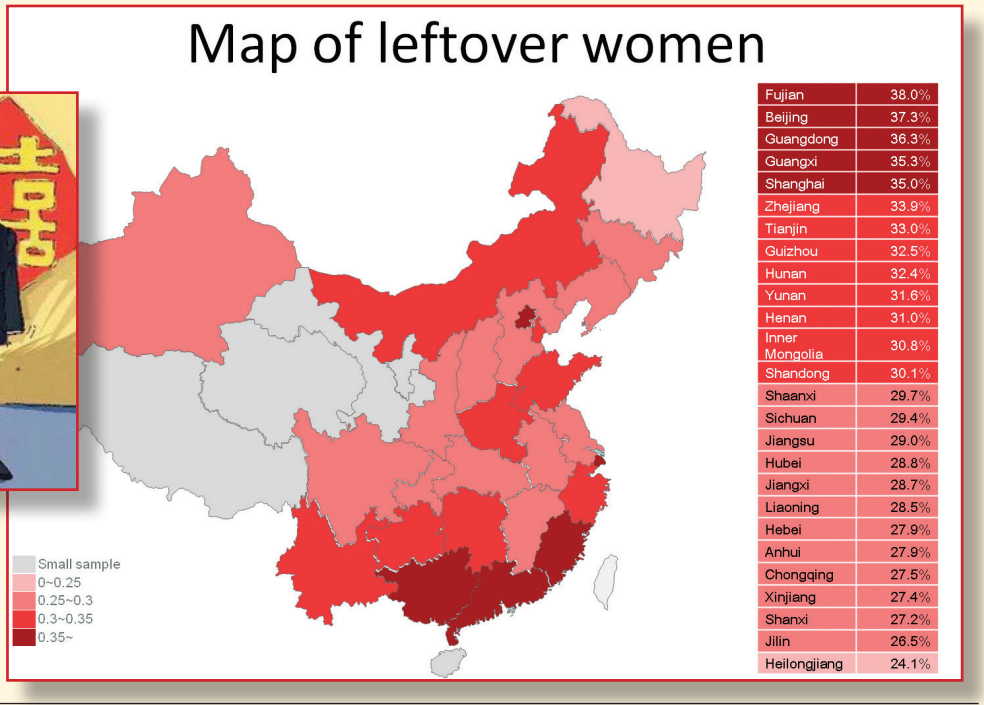

са повечето по света, успелите жени трудно намират партньори, защото е прието мъжете да печелят повече пари от жените.

Наред с бурното икономическо развитие, естествено се наблюдава и растеж на високата средна класа и на богатите китайци. Сред тях, разбира се, има и много жени, родени малко преди промените. За разлика от богатите мъже в страната, тяхното положение в обществото е по-специфично. От една страна, техният успех им гарантира много висок обществен статус, но от друга, те са донякъде изолирани. Тъй като ролята на мъжа е да бъде глава на семейството, то съпруга, която има по-успешна кариера и печели повече, е нещо нетипично. Именно поради това, преуспелите жени в обществото, са изправени пред трудности в намирането на брачен партньор, превръщайки се в част от онази социална прослойка, наричана нарицателно "остатъчни жени" (剩女).

Всъщност, изразът "остатъчни жени" идва от Китайското министерство на Образованието, чието становище е, че преуспелите жени са твърде взискателни в търсенето на брачен партньор. Макар това да не е отражение на официалната правителствена политика по въпроса, все пак е налице тенденция за завръщане на традициите в китайското общество, която засяга отношенията между половете.

ЖЕНИТЕ МИГРАНТИ

Но не само успелите жени срещат трудности с ролята си в обществото. Групата на работничките, мигриращи от селата към градовете, също се очертава като все по-застрашена от дискриминация. Китайските индустриални предприемачи често се стремят да привлекат на работа млади, неомъжени жени, без градско жителство. Поради спецификата на китайските закони, жителството играе важна роля за правата в различните населени места и често определя живота на една голяма част от китайското общество, тъй като смяната на жителството представлява един много труден процес. Гражданите имат право на образование, социални помощи, здравно осигуряване и т.н. в рамките на своето жителство, но не и извън него. Затова и хората със селско жителство са особено уязвими, когато работят в градовете. Това важи с особена сила за младите, неомъжени жени, които са по-склонни да приемат по-ниско заплащане, а ако забременеят, това не задължава работодателя с допълнително плащане на майчинство. Поради ограниченията на жителството си, мигрантните работнички не могат да направят почти нищо за подобряване на положението си, маргинализирани социално и икономически, те често са изложени на опасност от трафиканти или прекомерно тежки условия на труд, затова до известна степен тяхната дискриминация е институционализирана.

Добрата новина в случая е,

че правителството се опитва да промени статуквото. Например, вече е прието майчинството на служителките да се заплаща, законът също задължава работодателите да следят за безопасността на труда. Приемането на нова система за жителство, която да отмахне ограниченията на правата на работниците, наложени от старата, също стои на дневен ред. Но поради високата степен на интеграция на жителството в действащата обществено-икономическа система, осъществяването на реформата със сигурност ще отнеме време.

Лу Сюн（鲁迅）（1881–1936 г.）

Лу Сюн е роден в гр. Шаосин, пров. Джъдзян през династия Цин (1616-1911 г.). Истинското му име е Джоу Шужън (周树人). Шестгодишен започва образованието си с класическите конфуциански трактати. През 1902 г. заминава за Япония да следва медицина, но прекъсва, осъзнал, че най-неотложно нуждаещите се от лечение са болестите в китайската душевност – безчовечността, лицемерието, липсата на състрадание.

С повестта си „Дневникът на един луд”《狂人日记》(1918 г.), Лу Сюн полага началото на новата китайска литература на съвременна говорима реч „бай хуа”(白话). За псевдонима авторът обяснява, че Лу е фамилното име на майка му, а Сюн означава „бърз”, „внезапен” от китайската пословица „Внезапната гръмотевица не оставя време да запушиш уши” (迅雷不及掩耳). Заради острата му критика към тогавашното правителство, името му попада в черните списъци и през февруари 1934 г. цензурата забранява произведенията му. През октомври 1936 г. Лу Сюн умира от туберкулоза.

Избраният разказ е от сборника „Утринни цветя, набрани вечер” 《朝花夕拾》, съдържащ ретроспекции и спомени от детството.

鲁迅《从百草园到三味书屋》

我家的后面有一个很大的园，相传叫作百草园。现在是早已并屋子一起卖给朱文公的子孙了，连那最末次的相见也已经隔了七八年，其中似乎确凿只有一些野草；但那时却是我的乐园。

不必说碧绿的菜畦，光滑的石井栏，高大的皂荚树，紫红的桑椹；也不必说鸣蝉在树叶里长吟，肥胖的黄蜂伏在菜花上，轻捷的叫天子（云雀）忽然从草间直窜向云霄里去了。单是周围的短短的泥墙根一带，就有无限趣味。油蛉在这里低唱，蟋蟀们在这里弹琴。翻开断砖来，有时会遇见蜈蚣；还有斑蝥，倘若用手指按住它的脊梁，便会拍的一声，从后窍喷出一阵烟雾。何首乌藤和木莲藤缠络着，木莲有莲房一般的果实，何首乌有拥肿的根。有人说，何首乌根是有象人形的，吃了便可以成仙，我于是常常拔它起来，牵连不断地拔起来，也曾因此弄坏了泥墙，却从来没有见过有一块根象人样。如果不怕刺，还可以摘到覆盆子，象小珊瑚珠攒成的小球，又酸又甜，色味都比桑椹要好得远。

长的草里是不去的，因为相传这园里有一条很大的赤练蛇。

长妈妈曾经讲给我一个故事听：先前，有一个读书人住在古庙里用功，晚间，在院子里纳凉的时候，突然听到有人在叫他。答应着，四面看时，却见一个美女的脸露在墙头上，向他一笑，隐去了。他很高兴；但竟给那走来夜谈的老和尚识破了机关。说他脸上有些妖气，一定遇见“美女蛇”了；这是人首蛇身的怪物，能唤人名，倘一答应，夜间便要来吃这人的肉的。他自然吓得要死，而那老和尚却道无妨，给他一个小盒子，说只要放在枕边，便可高枕而卧。他虽然照样办，却总是睡不着，——当然睡不着的。到半夜，果然来了，沙沙沙！门外象是风雨声。他正抖作一团时，却听得豁的一声，一道金光从枕边飞出，外面便什么声音也没有了，那金光也就飞回来，敛在盒子里。后来呢？后来，老和尚说，这是飞蜈蚣，它能吸蛇的脑髓，美女蛇就被它治死了。

结末的教训是：所以倘有陌生的声音叫你的名字，你万不可答应他。

这故事很使我觉得做人之险，夏夜乘凉，往往有些担心，不敢去看墙上，而且极想得到一盒老和尚那样的飞蜈蚣。走到百草园的草丛旁边时，也常常这样想。但直到现在，总还没有得到，但也没有遇见过赤练蛇和美女蛇。叫我名字的陌生声音自然是常有的，然而都不是美女蛇。

冬天的百草园比较的无味；雪一下，可就两样了。拍雪人（将自己的全形印在雪上）和塑雪罗汉需要人们鉴赏，这是荒园，人迹罕至，所以不相宜，只好来捕鸟。薄薄的雪，是不行的；总须积雪盖了地面一两天，鸟雀们久已无处觅食的时候才好。扫开一块雪，露出地面，用一支短棒支起一面大的竹筛来，下面撒些秕谷，棒上系一条长绳，人远远地牵着，看鸟雀下来啄食，走到竹筛底下的时候，将绳子一拉，便罩住了。但所得的是麻雀居多，也有白颊的“张飞鸟”，性子很躁，养不过夜的。

这是闰土的父亲所传授的方法，我却不大能用。明明见它们进去了，拉了绳，跑去一看，却什么都没有，费了半天力，捉住的不过三四只。闰土的父亲是小半天便能捕获几十只，装在叉袋里叫着撞着的。我曾经问他得失的缘由，他只静静地笑道：你太性急，来不及等它走到中间去。

我不知道为什么家里的人要将我送进书塾里去了，而且还是全城中称为最严厉的书塾。也许是因为拔何首乌毁了泥墙罢，也许是因为将砖头抛到间壁的梁家去了罢，也许是因为站在石井栏上跳下来罢，……都无从知道。总而言之：我将不能常到百草园了。Ade，我的蟋蟀们！Ade，我的覆盆子们和木莲们！

出门向东，不上半里，走过一道石桥，便是我的先生的家了。从一扇黑油的竹门进去，第三间是书房。中间挂着一块扁道：三味书屋；扁下面是一幅画，画着一只很肥大的梅花鹿伏在古树下。没有孔子牌位，我们便对着那扁和鹿行礼。第一次算是拜孔子，第二次算是拜先生。

第二次行礼时，先生便和蔼地在一旁答礼。他是一个高而瘦的老人，须发都花白了，还戴着大眼镜。我对他很恭敬，因为我早听到，他是本城中极方正，质朴，博学的人。

不知从那里听来的，东方朔也很渊博，他认识一种虫，名曰“怪哉”，冤气所化，用酒一浇，就消释了。我很想详细地知道这故事，但阿长是不知道的，因为她毕竟不渊博。现在得到机会了，可以问先生。

“先生，‘怪哉’这虫，是怎么一回事？……”我上了生书，将要退下来的时候，赶忙问。

“不知道！”他似乎很不高兴，脸上还有怒色了。

我才知道做学生是不应该问这些事的，只要读书，因为他是渊博的宿儒，决不至于不知道，所谓不知道者，乃是不愿意说。年纪比我大的人，往往如此，我遇见过好几回了。

我就只读书，正午习字，晚上对课。先生最初这几天对我很严厉，后来却好起来了，不过给我读的书渐渐加多，对课也渐渐地加上字去，从三言到五言，终于到七言。

三味书屋后面也有一个园，虽然小，但在那里也可以爬上花坛去折腊梅花，在地上或桂花树上寻蝉蜕。最好的工作是捉了苍蝇喂蚂蚁，静悄悄地没有声音。然而同窗们到园里的太多，太久，可就不行了，先生在书房里便大叫起来：——“人都到那里去了？”

人们便一个一个陆续走回去；一同回去，也不行的。他有一条戒尺，但是不常用，也有罚跪的规矩，但也不常用，普通总不过瞪几眼，大声道：——“读书！”

于是大家放开喉咙读一阵书，真是人声鼎沸。有念“仁远乎哉我欲仁斯仁至矣”的，有念“笑人齿缺曰狗窦大开”的，有念“上九潜龙勿用”的，有念“厥土下上上错厥贡苞茅橘柚”的……先生自己也念书。后来，我们的声音便低下去，静下去了，只有他还大声朗读着：——“铁如意，指挥倜傥，一座皆惊呢；金叵罗，颠倒淋漓噫，千杯未醉嗬……”

我疑心这是极好的文章，因为读到这里，他总是微笑起来，而且将头仰起，摇着，向后面拗过去，拗过去。

先生读书入神的时候，于我们是很相宜的。有几个便用纸糊的盔甲套在指甲上做戏。我是画画儿，用一种叫作“荆川纸”的，蒙在小说的绣像上一个个描下来，象习字时候的影写一样。读的书多起来，画的画也多起来；书没有读成，画的成绩却不少了，最成片断的是《荡寇志》和《西游记》的绣像，都有一大本。后来，因为要钱用，卖给一个有钱的同窗了。他的父亲是开锡箔店的；听说现在自己已经做了店主，而且快要升到绅士的地位了。这东西早已没有了罢。

九月十八日

От “Градината на стоте треви” до “Кабинета на трите вдъхновения” Лу Сюн

Превод: Теодора Куцарова

Зад къщата ни има една голяма градина. Името й се е предавало от поколения – “Градината на стоте треви”. Отдавна, заедно с къщата, бе продадена на наследници на Джу Уънгун[1], а от последния път, когато съм ходил там, да са минали вече 7-8 години. Сега в нея със сигурност растат само бурени, затова пък навремето тя бе моята райска градина.

Да оставим свежозелените тревни площи, гладките перила на скалния кладенец, високата медена акация[2], лилавата черница, да оставим неспирните излияния на цикадите *минмин*[3] в листата на дърветата, грамадните оси, спотайващи се в рапичните цветчета, пъргавите чучулиги (наричани „облачни птици”[4]), политващи внезапно от тревата и понасящи се право нагоре към оцветените от заревото облаци, дори само участъкът в основата на обикалящата ниска кирпичена ограда, съдържаше за мен наслади без край. Тук щурците-пустинници[5] пееха бас, полските щурци свиреха на цитра. Понякога, като поместиш потрошена тухла, ще изпълзи стоножка. Имаше и петнисти кантариди[6] – ако с пръст натиснех гръбчетата им, те изпукваха силно и от задницата им се изпускаше нещо като дим. Пълзящите фалопии[7] и манглиетиите[8] преплитаха стволове. Семената на манглиетиите приличаха на лотосов плодник, а фалопиите имаха набъбнали масивни корени. Разправят, че някои от тези корени приличали на хора, и ако ги изядеш, ще станеш безсмъртен. Ето защо аз все ги скубех, поред ги скубех, даже веднъж повредих кирпичената ограда, но така и не попаднах на ни един корен с форма на

[1] Джу Уънгун е посмъртното име на Джу Сишън (朱熹盛, 1130–1200 г.), учен от дин. Цин.

[2] *Gleditsia sinensis.*

[3] *Cryptotympana atrata.*

[4] „Облачна птица” е едно от древните наименования на феникса.

[5] *Homoeogryllus japonicus.*

[6] *Lytta vesicatoria.*

[7] Fallopia multiflora.

[8] Вид магнолия *(Manglietia fordiana).*

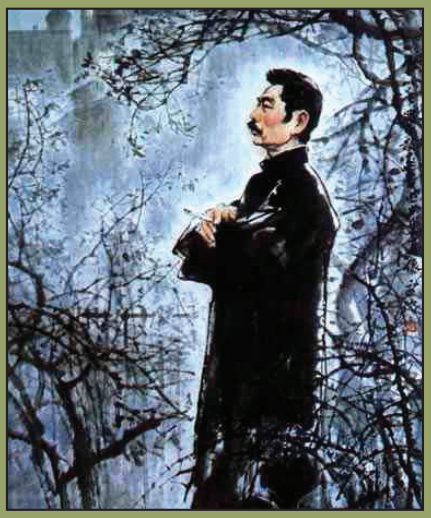

човек. Ако се престрашах от бодлите, можех да набера малини[9], като малки топчета, сбиращи коралови мъниста, кисело-сладки, и на цвят и на вкус къде по-добри от дудите.

Във високата трева не биваше да се ходи, защото според преданието в градината живееше голяма коралова змия.

Дойката Чан веднъж ми разказа приказка: Имало едно време един учен човек, който отишъл да живее в древен манастир, за да се посвети на книгите. Късно вечерта, когато се наслаждавал на прохладата в двора, внезапно чул някой да го вика. Отговорил и като се огледал наоколо, видял как на стената се явило лице на красавица, усмихнало се и в миг изчезнало. Човекът се зарадвал. Старият монах, който го навестявал през нощта, за да си приказват, обаче, веднага надушил нещо нередно. Казал, че на лицето на учения се чете някаква нечиста сила, и че със сигурност е срещнал „красавицата-змия"; това било чудовище с глава на човек и тяло на змия, което можело да извиква по име, само повиканият да отговори, и нощно време идвало да го изяде. Естествено, ученият се изплашил до смърт, но старият монах му казал: страшно няма, дал му една малка кутия и обяснил, че е достатъчно да я сложи под възглавницата си и ще спи, необезпокояван от нищо. Въпреки че ученият спазил заръката, сън изобщо не го ловял – естествено, че няма да го лови! В полунощ, както се очаквало, се чуло шумолене. Вън пред вратата като че ли задухал вятър, завалял дъжд. Точно когато разтрепераният учен се свил на кълбо, се разнесъл трясък и златен лъч светлина излетял изпод възглавката. Когато навън утихнал всякакъв звук, златният лъч се върнал и влетял обратно в кутията. Какво станало после ли? После старият монах обяснил, че златният светлинен лъч бил летяща стоножка, която изпивала змийския мозък, така унищожила „красавицата-змия".

Поуката от завършека на приказката е: ако непознат глас повика името ти, за нищо на света не откликвай.

Тази приказка ме накара да проумея опасностите, които дебнат човека по житейския му път. Всеки пък, когато през летните нощи се разхлаждах навън, в мен се прокрадваше известно безпокойство, не се осмелявах да отида да погледна на стената, а и как ми се искаше да се сдобия с кутия с летяща стоножка като онази на монаха! Само да нагазя треволяка в „Градината на стоте треви", и не можех да не мисля за това. Така и до ден днешен не съм се сдобил с въпросната кутия, но пък и още не съм срещнал кораловата змия, нито красавицата-змия. Непознати гласове да ме зоват по име е често срещано явление, но нито един не е на красавицата-змия.

През зимата „Градината на стоте треви" беше скучна. Паднеше ли сняг, обаче, ставаше неузнаваема. Да правиш снежни ангели (отпечатъци на цяло тяло в снега) или да моделираш снежни архати[10] изисква публика, която да им се полюбува, а това бе пустееща градина, в която рядко стъпва човешки крак, затова не си струваше труда. Но пък можех да се занимавам с ловене на птички. Плиткият сняг не вършеше работа, натрупаният сняг трябваше да покрие земята и да се задържи поне ден-два, тогава врабците, вече прегладнели, се подлъгваха. За целта подмитах едно местенце, така че да се покаже земята, с къса пръчка подпирах голямо бамбуково сито, насипвах малко маносан ориз, за пръчката връзвах дълго въже, чийто край държах отдалеч и зачаквах птички да дойдат

[9] Корейска черна малина *(Rubus chingii Hu)*.

[10] Будист, който е постигнал нирвана.

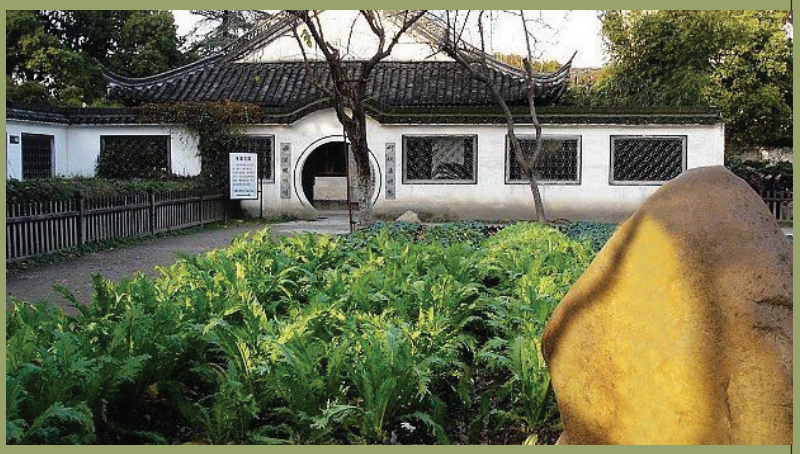

да кълват, тогава дръпвах въжето и ги захлупвах със ситото. Уловът се състоеше предимно от врабчета и някоя и друга белобузеста стърчиопашка, но характерът на последните бе толкова неспокоен, че те рядко преживяваха нощта.

На този начин ме бе научил бащата на Жуънту[11], но аз не умеех да го прилагам добре. Ясно видял птичка да влиза под ситото и дръпнал въжето, изтичвах да видя, а птичка нямаше. Загубвах си времето и силите, а в крайна сметка хващах само три-четири. Бащата на Жуънту за половин ден успяваше да налови десет, че и повече, мушкаше ги в торбата, където те писукаха и шаваха. Веднъж го попитах на какво се дължи разликата в улова, а той само спокойно се усмихна и рече: много си припрян, нямаш търпение да ги изчакаш да влязат под ситото.

Представа нямам защо нашите трябваше да ме пращат на училище[12], при това в смятаното за най-строгото училище в целия град. Вероятно заради кирпичената ограда, която повредих, изскубвайки фалопиите, или заради тухлата, която запратих в двора на съседите – семейство Лян, или задето, застанал на перилата на скалния кладенец, скочих вътре... Така и няма да разбера. Но накратко: повече нямаше да мога често да посещавам „Градината на стоте треви". Ade[13], мои щурци! Ade, мои фалопии и манглиетии!

Прекрачвайки прага на къщата и упътвайки се на изток, след по-малко от половин *ли*[14], прекосил каменен мост, стигах до дома на учителя. Влизаше се през боядисана в черно бамбукова порта, а третата стая беше читалището. По средата висеше табела, чийто надпис гласеше: „Кабинет на трите вдъхновения". Под табелата имаше картина, на картината бе нарисувана грамадна петниста сърна, заслонена под вековно дърво. Тъй като нямаше мемориална плочица на Конфуций, ние се кланяхме именно на тази табела и на тази картина. Първият поклон бе за Конфуций, вторият за учителя.

При втория поклон, учителят, който стоеше отстрани, приветливо отвръщаше на поздрава. Той бе висок слаб старец с просребрена коса и брада, носеше и големи очила. Питаех дълбоко уважение към него, защото всички казваха, че в нашето градче той е от най-праволинейните, честните, скромните и образовани хора.

Не помня откъде, но бях чувал, че Дунфан Шуо[15], който също е бил много ерудиран, знаел за някакво странно насекомо, наричано „гуайдзай"[16], в което метаморфозирало хорското недоволство. Това насекомо, като го полееш с алкохол, и изчезвало. Много ми се искаше да науча нещо повече за тази история, но Ачан[17] нищо не знаеше, а не знаеше, защото в крайна сметка тя си бе „неерудирана". Сега ми се бе паднал случай да попитам учителя.

„Учителю, насекомото „гуайдзай" що за нещо

[11] Джан Жуънту и неговия баща – Джан Фуцин, са подробно описан в романа „Роден дом".

[12] Частно училище от традиционен тип.

[13] Нем. ез. „сбогом".

[14] Единицата за дължина *ли* е равна на ½ км.

[15] Дунфан Шуо (154-93 г.) е известен придворен литератор по време на дин. Западна Хан.

[16] В „Биографията на Дунфан Шуо" 《东方朔传》, свитък 47 на „Пространни записки от ерата Тайпин" 《太平广记》, се среща следната история: Веднъж император Хан Уди попаднал на насекомо с очи, нос, уши, зъби и прочее, досущ като човешките. Дунфан Шуо обяснил, че по времето на династия Цин (221-207 г.) били залавяни толкова много невинни хора, че воплите им: „Гуай дзай! Гуай дзай!" („Чудим се и маем!") трогнали небето и то създало насекомото „гуайдзай" (букв. „чудомайниче"). Когато император Уди попитал как да го прогони, Дунфан Шуо отговорил, че както мъката се дави с вино, така напръска ли се с алкохол, насекомото се изпарява.

[17] Ачан – фамилиарно обръщение към дойката Чан.

е всъщност?...” – тъкмо бяхме взели новия урок и предстоеше да се оттеглим, и аз побързах да попитам.

„Не зная!” – на него сякаш никак не му стана приятно, даже на лицето му се появи гневно изражение.

Тогава разбрах, че не е редно учениците да питат подобни неща, редно е само да учат. Тъй като той бе конфуциански ерудит, посветил живота си на ученето, нямаше как да не знае, затова с „Не зная!” всъщност ми казваше: „Не желая да ти кажа!”. По-възрастните обикновено реагираха така, бях се натъквал на не един подобен случай.

Та аз само учех – по обед упражнявах калиграфия, вечер заучавах антитези на фрази. През тези първи няколко дни учителят беше много строг към мен, впоследствие обаче започна да става по-благ, затова пък количеството книги, които ми даваше да чета, постепенно се увеличи и броят на йероглифите във фразите с антитези също нарасна: от три на пет, накрая на седем.

Зад „Кабинета на трите вдъхновения” също имаше градина. Макар и малка, все пак можехме да се покатерим на цветната тераса и да си късаме клонки сладък химонантус[18] или пък да търсим празни обвивки на цикади по земята и по османтуса[19]. Най-доброто занимание бе: като хванем муха, да нахраним мравките – ставаше толкова тихо, не се чуваше и звук. Но прекалено много съученици[20] да останат вън на двора прекалено дълго също не можеше. Учителят се развикваше от кабинета: „Къде изчезнаха всички?!” Тогава ние един по един се връщахме в класната стая. Да се върнем вкупом – също не ставаше. Учителят имаше една пръчка, макар и да не я използваше често, имаше и наказание стоене на колене, макар и него да не прилагаше често. Обикновено най-много да впери очи и да каже на висок глас: „Учете!” Тогава всички отпускахме гърла и започвахме да четем на глас, подобно на бълбукащ врящ котел. Едни четяха: „Човечността наистина ли е толкова далеч от нас? Ако поискаме да я постигнем, тя сама идва”[21], други: „За да се подиграеш на щърб човек казваш: „Кучешката хралупа е широко отворена”[22], трети четяха: „Янска черта в позиция на горна девятка – притаеният дракон още не е намерил приложение”[23], четвърти: „Земята, ако малко не й достига да е във високата категория на земите с ниско качество, за трибут се поднасят царска трева, портокали и грейпфрути.”[24] Учителят също четеше на глас. Впоследствие нашите гласове постепенно утихваха и замлъкваха, само неговият продължаваше да ехти: „Железен скиптър в ръка, управляваш с лекота, всички гости са в захлас... Златни бокали догоре напълнени и от хиляда бокала напиване няма.”[25] Предполагах, че е някакво ненадминато произведение, защото изчел до тук, учителят се усмихваше, издигаше глава и, клатейки я, започваше да я върти, върти.

Изпадането му в транс, докато чете, бе добре дошло за нас. Едни надяваха на връхчетата на пръстите си брони, слепени от хартия и започваха да разиграват битка. Аз пък рисувах, използвайки бамбукова паусова хартия. Налагах я върху портретите на героите в романите и един по един ги прерисувах, точно както копирах йероглифите в тетрадката по краснопис. Книгите за четене се множаха, множаха се и рисунките ми. Че на наука не се научих – не се научих, но поне постиженията ми в рисуването не са за подминаване: портретите от романите „Записки от помитането на разбойниците”[26] и „Пътешествие на запад”[27] бяха най-пълните комплекти – колкото дебела книжка. По-късно, нуждаейки се от пари, ги продадох на един от „заможните” съученици. Баща му имаше магазин за траурни стоки, сега чувам, че вече той самият е станал собственик и че предстои да получи аристократична титла. А от рисунките вероятно и помен не е останал.

18. 09. 1926 г.

---

[18] *Chimonanthus praecox.*

[19] *Osmanthus fragrans.*

[20] Букв. „съпрозорници”.

[21] Вж. „Аналекти на Конфуций”, глава „Бъди преносител, не създател” 《论语•述而》.

[22] Недословен цитат от детска читанка от края на дин. Мин (1368-1644 г.) „Нефритена гора за малки ученици”, глава „Човешко тяло” 《幼学琼林•身体》: “笑人缺齿狗窦胡为大开?” („За да се подиграеш на някой, че е щърбав, казваш: “Защо кучешката хралупа е широко отворена?”).

[23] Недословен цитат от „Книга на промените” 《易经》: “初九潜龙勿用。”(„Първа янска черта: притаеният дракон още не е намерил приложение”.)

[24] Вж. „Книга на документите”, глава „Заслугите на Ю” 《尚书•禹贡》.

[25] Неизвестен източник.

[26] Роман, написан през 1847 г. от Ю Уанчуън (俞万春, 1794-1849 г.).

[27] Древен магичен роман, обработен от минския новелист У Чън`ън (吴承恩, 1500-1582 г.).

Шекспиров репертоар в Централната академия за драма в Пекин

Проф. Снежина Танковска, декан на факултет "Сценични изкуства" на НАТФИЗ, гост професор в Централната академия за драма в Пекин

През последните три години имах възможност да поставя няколко спектакъла в Централната академия за драма в Пекин. По едно съвпадение, всички те бяха по текстове на Шекспир: първо „12-та нощ", след това „Бурята", „Комедия от грешки" и „Ромео и Жулиета". Последните две представления направихме в годината на световното отбелязване на Шекспировия юбилей. Това е показателно за трайния интерес на китайския театър и театрално образование към Шекспир и е израз на желанието им да интегрират в педагогическата и професионалната си практика най-ценното от западната театрална култура, разбира се, ползвайки богатия ресурс на традиционния класически китайски театър и драматургия. Общоизвестен факт е, че в Китай, Япония, Корея и други страни от Далечния изток Шекспир е универсалният автор, който очевидно съдържа допирни точки с тяхното разбиране на определени аспекти в отношенията между човешките същества; между човека и обществото; между човека и света. Оказва се, че в огромното пространство на тези текстове има място всеки да намери себе си.

Възможността да поставя Шекспирови текстове в Китай бе за мен изключително полезен, творчески предизвикателен и стимулиращ опит. Работните контакти с колегите от Централната Академия за драма в Пекин, с младите актьори и срещите с публиката ми дават основание да мисля, че ползата е била двустранна. Срещнаха се две култури, колкото и банално да звучи това. Нашият подход, нашата нагласа да четем тези текстове (нямам пред вид повърхностното им пригаждане към днешния ден или конкретна ситуация) беше да запазим богатата им структура, която сама по себе си има изключителен универсален характер, и да създадем максимално благоприятна среда за автентичен и пълноценен творчески акт на младите актьори чрез участието им в създаването на съвременен спектакъл, който да бъде зареден с техните актуални проблеми.

Работният процес – подготвителен и репетиционен – протичаше изключително интензивно. За това има създадена организационна рамка, която включва всички участници във всеки един ден и етап от работата до премиерата и впоследствие – при програмирането на първите 15 представления. Разбира се, за това допринася цялостният модел на образователния процес. Но бих искала да отбележа, че стриктното спазване на дисциплината и правилата, които са валидни за всички (нещо, което не може да бъде наложено само отвън и с административни мерки), създава атмосферата на отговорност, съпричастие и стабилност, а без това е невъзможно да се мисли за случването на изключително интензивния процес на работа. Очевидно тук става въпрос и за все още съхранените и действащи принципи и ценности, поставени в основата на човешкото поведение в обществото, които водят началото си от времето на Конфуций. За мен беше особено въздействащо да бъда участник в работен процес, случващ се в условията на една благоприятна среда на готовност и на автентично желание за съвместна работа и партньорство.

Известна трудност в общуването се основаваше на това, че аз не зная китайски език, а домакините не говорят български. Двустранното общуване се осъществяваше на трети език – английски, който не е родният език на нито един от участниците в екипа, но поне е оригиналният език, на който

са написани текстовете. Аз мисля на български и симултанно превеждам мислите си, за да ги изговоря на английски, а преводачът ги предава на мандарин. Оттам нататък, започва другата част от процеса на общуване в обратна посока – от членовете на китайския екип към мен. Естествено е да има моменти на отместване на разбирането, защото смисълът стига до тях, до сетивата, до знанието им, филтриран през спецификата на тяхната култура, и активира най-напред разбирането им за традиционния китайски театър, в който са възпитани, независимо, че изучават западен театър и основите на актьорското изкуство, базирано върху системата на Станиславски.

В Китай реагират като че ли по-спонтанно на комедиите. Китайската публика има традиционната нагласа да очаква положителна развръзка, щастлив финал. Това, че братът и сестрата от „12-та нощ" се намират накрая и въпреки всички перипетии са заедно, предизвикваше бурните и спонтанни аплодисменти на публиката.

Работата върху „Бурята" беше много сложна. Трябваше да отделим специално внимание за настройване на разбирането и усещането на младите актьори за трагическото, според конвенциите на класическия западен театър, за справедливостта, за дълга, за това как човек получава или търси възмездието. „Бурята" е сложен текст за младите хора, но бях изненадана и предизвикана от няколко души от актьорския състав, които проявиха изключително пристрастие и посветеност в работата. Те имаха неистово желание да търсят в условията на изтощителни и дълги репетиции. Обсъждахме в детайли, всяко нещо се анализираше и изпробваше отново и отново. Това от своя страна ме ангажира да направя промени в предварителните си нагласи и да търся, заедно с актьорите, универсалните измерения на човешкото в специфичните действия и поведение на персонажите в една гранична между западната и източната театрални култури територия, която е много по-рискова.

За актьорите беше неочаквано и трудно изискването безусловно да живеят и да създават света на представлението в една подчертана условност на интерпретираните обстоятелства от текста. Ние използвахме много такива моменти, особено в силно театрализираните магически акции на

Просперо на неговия остров спрямо корабокрушенците от Неапол, когато всичко е на ръба на илюзията, бълнуването, химеричното присъствие. Оказва се, че и Просперо е подвластен на непредвидимия ефект от тази магия върху самия себе си. Случват се неочаквани обрати. Особено по линията на Миранда и на Фердинанд, което го прави силно уязвим в търсенето на адекватни действия спрямо обратите на съдбата.

В „Ромео и Жулиета" имаше едно изключително усещане за невинността на двамата главни герои, хванати в капана на безсмислена вражда. Вражда, която не се състои просто в това, че двете фамилии не се харесват, а има своята дълбока същност в непримирима конкуренция и съперничество. В тези условия се случва срещата, любовта и краткия живот на Ромео и Жулиета, които независимо от младостта си се съпротивляват на статуквото, двама обречени воини на абсолюта.

Особено ценното за мен в 45-дневните репетиционни периоди е тоталното потапяне и отдаване на целия екип в процеса на създаване на света на представлението. Мисля, че това е едно от най-същностните изживявания за работещия в театъра. Разбира се, необходимо е известно време, за да се настроим на една вълна, не просто защото сме толкова различни, а защото трябва да свирим заедно в оркестър, постепенно да създадем ансамбъл, който е уникален единствено и само за дадения спектакъл.

Типично за традицията на класическия китайски театър е чрез изключително софистицирани средства да бъде постигана формата, която изразява крайния резултат. Тя донася до зрителя съответния смисъл чрез всичките й присъщи елементи и средства: текст, актьорско изкуство, пеене, музика, сценография, цветове и материи, маски, танци, акробатика. В западния театър преобладава противоположния подход – опитваме се да постигнем резултата, като го забравим, проправяйки път към него чрез сценичното действие, и така създаваме един нов свят, който индиректно изразява нашата гледна точка.

По този повод, често си спомням как след

дълги обяснения и дискусии се е случвало някои актьори да ме питат от името на техния персонаж дали е щастлив или нещастен, за да им стане по-ясно какво трябва да играят.

Очевидно, традицията на китайския класически театър прави по-възможно да бъде използван епическия подход при интерпретиране на обстоятелствата. В това отношение интересът на Бертолт Брехт към Пекинската опера не е случаен. Китайската публика като цяло е настроена да се вълнува не толкова от съдбата на индивида, колкото на човека като част от една обществена или историческа ситуация. Ето защо в работата ни с текстовете на Шекспир в Централната академия за драма в Пекин започвахме да ги четем, прилагайки инструментариума на епическото, като поставяме проблемите на човешките същества в контекста на взаимодействието и зависимостта им от средата и времето. В Китайското изкуство доминира идеята за човека, който съпоставен с природата или обществото е малък, скромен, смирен. Забележете, че на рисунките от класическите образци на китайското изобразително изкуство човекът е съвсем малък на фона на планините или реките.

В западната драматургия, включително в пиесите на Шекспир, във фокуса на вниманието е отделният индивид, светът е създаден и съществува от и чрез човека. Връзката между микро- и макро-космоса е от съществено значение. Тя е осезаема и неотменима, независимо от факта, че понякога има странни, противоречиви, нелепи, уродливи прояви. Човекът е кръстопът на собствените си духовни

стремежи и падения. Но има връзка с по-големия свят, в който е ситуиран, подвластен е на случващото се около него.

В програмата към „Бурята” включихме един текст от „Сън в лятна нощ” на Шекспир, който бе ключ, отправна точка в работата ни не само върху конкретното представление. Той дефинира условията на работата ни върху текстовете на Шекспир, определяйки параметрите на специфичния вид игрови театър и стила на актьорската игра. Нещо повече, даде ни възможност да открием мястото за среща между света на Шекспир и нашето време, между западната и източната театрални култури:

„Поетът пък във трескав унес мята
очи между небето и земята
и щом фантазията му роди
каквото и да е, той в миг с перото
описва го така, че за четеца
превръща своето въздушно нищо
във нещо с местожителство и име! ”

(Уилям Шекспир „Сън в лятна нощ”, V действие, 1 сцена)

(Текстът е от участието на проф. Танковска в Юбилейната научна конференция “Шекспир в България днес”, организирана и проведена в НАТФИЗ на 8 май 2014г.)

苏维埃社会主义共和国与中华人民共和国——从联盟走向对抗

СССР и КНР – от съюз до конфронтация

Пламена Коева е докторант в Катедра "Нова и съвременна история" в ИФ на СУ "Св. Климент Охридски", магистър по История на Евразия, Русия и Източна Европа. Научните й интереси са насочени към съвременната история и международните отношения и по-конкретно към съветско-китайския разрив и промяната на парадигмата в Студената война, както и пътя към нормализация на отношенията между СССР и КНР в края на Студената война.

От началото 50-те до края 60-те години на XX в. отношенията между Съветския съюз и КНР преминават от едната крайност в другата – от период на монолитен съюз през период на разногласия до ера на истинска вражда. Не може да се посочи точна година или дата, която слага началото на съветско-китайската конфронтация. По-скоро тя се поражда от съвкупност от изказвания и събития, които противопоставят гледните точки на двата комунистически гиганта. След XX конгрес на КПСС през февруари 1956 г. се наблюдават нарастващи различия между Пекин и Москва, които се запазват и нарастват до края на Студената война.

След основаването на КНР, Съветският съюз започва да гледа на младата комунистическа страна като на основен съюзник в Азия. През февруари 1950 г. двете държави подписват Договор за дружба, съюз и взаимопомощ. Този договор гарантира на младата китайска република сигурност във враждебната международна обстановка, тъй като предвижда съветска военна помощ при чужда агресия. Москва започва да изпраща икономическа помощ и специалисти, които да подпомогнат изграждането на предприятия, както и военни съветници. Въпреки че постигнатите резултати на московските преговори могат да се определят като успех за КНР, Мао Дзъдун и Джоу Ънлай се връщат със смесени чувства в Пекин. Те разбират, че съветските лидери не са склонни на преговори, а по-скоро едностранно определят условията на договора[1].

[1] *"Нашите мнения със Сталин се различаваха. Ние искахме да подпишем китайско-съветско споразумение, но той не искаше. Ние искахме Източно-китайската железница, но той не пожела да ни я даде. Въпреки това, човек не може да дърпа месото от устата на тигър..."* – Мао Дзъдун.

Плакати отпреди Студената война, пропагандиращи китайско-съветската дружба

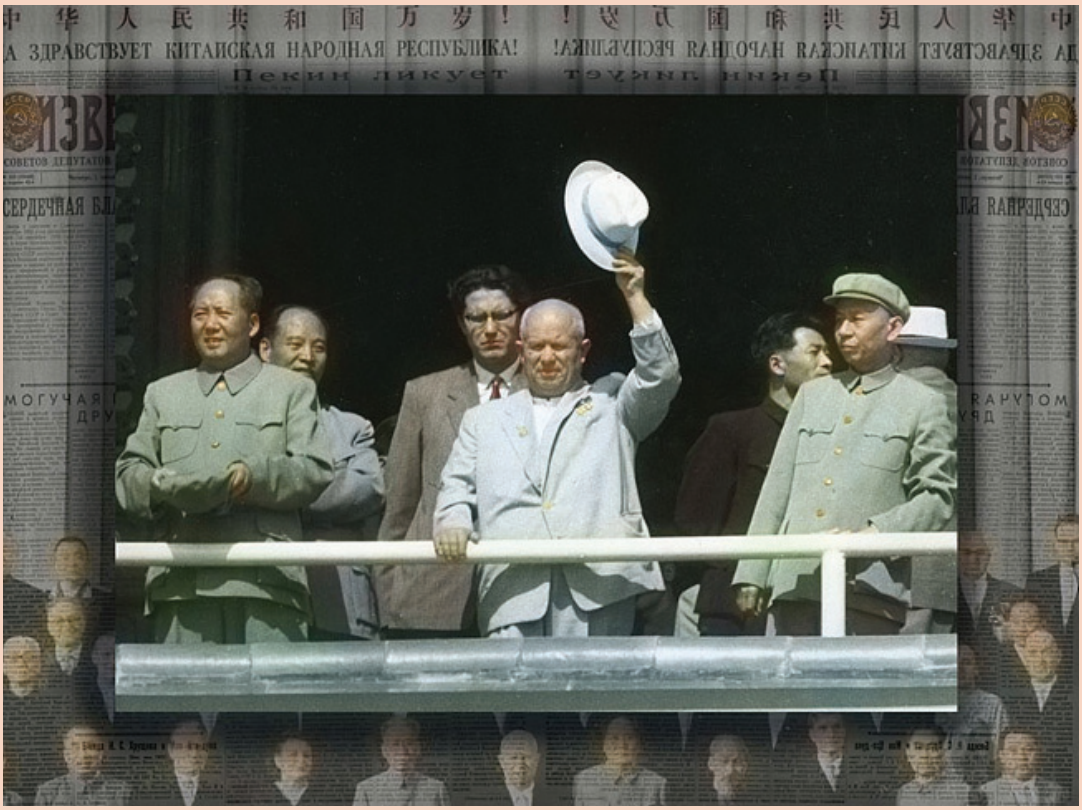

Никита Хрушчов на посещение в Китай през 1959 г.

Първото изпитание за съветско-китайския съюз идва само осем месеца по-късно, през октомври 1950 г., когато китайското правителство нарежда включването на "китайски доброволчески войски" в Корейската война (1950–1953 г.). Председателят на ККП разчита на обещаната предварително съветска помощ (оръжия, военна техника и летци), но не получава очакваното съдействие. От една страна, Съветският съюз забавя изпращането на летци, което води до много жертви в китайските редици, а от друга, след края на войната Кремъл изисква от КНР да заплати разходите за отпуснатите оръжия и помощи[2].

Китайското участие в Корейската война дава повод на САЩ и някои западни страни да наложат абсолютно търговско ембарго на Китай, което довежда до дипломатическа и икономическа изолация на страната, както и до по-голямата й зависимост от Съветския съюз. В същото време се засилват позициите на Пекин в очите на Сталин и на международното комунистическо движение.

След смъртта на Сталин (1953 г.) настъпва промяна в съветско-китайските отношения. Годините 1954–1955 са определяни като най-ползотворните и силни за съветско-китайския съюз[3], но същевременно те предшестват рязкото охлаждане в отношенията между

[2] Според американския изследовател от китайски произход Чън Дзиен, общата стойност на съветската военна помощ възлиза на 650 млн. долара, които КНР не успява да изплати до 1965 г.

[3] Подписват се редица изгодни за Пекин споразумения, отпуска се нов съветски заем и помощ за първия китайски 5-годишен план.

двата комунистически гиганта. От 1956 г. между СССР и КНР се очертават все по-ясно нарастващи различия. От една страна, причини за това може да се търсят в неразбирателството в личностен план между Мао Дзъдун и новия "първи" в Съветския съюз – Никита Хрушчов[4]. От друга страна, повратна точка в отношенията се оказва т. нар. "секретен доклад" на съветския лидер, прочетен на XX конгрес на КПСС. Председателят на ККП не се съгласява да приеме провъзгласените от Хрушчов процес на "десталинизация" и политика на "мирно съвместно съществуване" със Съединените щати и техните съюзници. Мао Дзъдун си дава сметка, че нападките срещу Сталин веднага биха поставили под въпрос собственото му върховенство във властта. Затова и през пролетта китайските партийни дейци изготвят собствено тълкуване на "секретния доклад". Те дават обобщена оценка за политиката на Сталин с формулата "30% грешки и 70% приноси".

Изказванията на Мао Дзъдун на Московското съвещание през ноември 1957 г. в подкрепа на използването на ядрени оръжия, както и Тайванската криза от 1958 г., в която СССР не подкрепя своя съюзник, имат значими последствия за настъпилата промяна в съветско-китайските отношения. Кремъл преосмисля предоставянето на съветска военна помощ в областта на ядрените оръжия на Китай.

Събитията от края на 1959 г. поставят началото на нов период на по-изразено съперничество между Съветския съюз и Китай[5]. Тактическите разногласия между двете ръководства в началото на 60-те години прерастват в остри политически и идеологически спорове, а след това – и в междудържавна конфронтация. От юни 1960 г. конфликтът между КПСС и ККП става публичен, когато на конгреса на РКП в Букурещ Хрушчов и китайският представител Пън Джън стигат до открит сблъсък. Съветският лидер нарича Мао "националист, авантюрист и фракционер", а китайският отговор е, че Хрушчов е "ревизионист", който действа "патриархално, своеволно и тиранично". Идеологическата война се засилва на следващия международен комунистически форум, проведен в края на същата година.

Самостоятелните инициативи на КНР демонстрират нарасналото самочувствие на страната през втората половина на 50-те години. Азиатската комунистическа страна се стреми да се наложи като алтернатива на Съветския съюз в международното комунистическо движение. Китай, исторически доминиращ в Източна Азия, отказва да бъде проводник на съветските интереси. Мао Дзъдун се опитва да спечели подкрепата на страните от региона за сметка на съветското влияние. От комунистическите страни КНР успява да спечели на своя страна Албания (след влошаване на отношенията й със СССР през 1961 г.), също така за известен период от време привлича на своя страна Румъния, Югославия, Куба[6] и комунистическите режими в Африка и Латинска Америка.

[4] Още на връщане от първото си посещение в Пекин през 1954 г. Хрушчов споделя виждането си, че сблъсъкът между СССР и КНР е неизбежен.

[5] След отмяната на съветската подкрепа за ядрената програма на КНР, през лятото и есента на 1959 г. Москва приема предпазлива и двусмислена позиция на неутралитет относно китайско-индийския граничен конфликт. Тази позиция не се харесва на Мао и на партийните ръководители на ККП. Това е и причината при посещението на съветска партийно-правителствена делегация в Пекин в началото на октомври с. г., по повод десетата годишнина от създаването на КНР, да се стигне до конфронтационни разговори.

[6] В периода от 1961–1964 г. КНР и Куба поддържат много интензивни контакти, но в края на 1964 г. техните отношенията се обтягат поради несъгласието на двете партийни ръководства по въпроса за водещата роля при осъществяване на революцията в Латинска Америка и в Третия свят.

Друго обстоятелство, което засилва противопоставянето между двете страни, е разрешаването на Карибската криза (1962 г.). Китайският председател приема съгласието на Хрушчов за "мирно съвместно съществуване между държавите с различен социален строй" като отстъпление. Пекин обвинява Москва в "авантюризъм" заради инсталирането на ракети в Куба и в "капитулантство" заради съгласието да ги изтегли след американския ултиматум. Мао вижда в развитието на Кубинската криза доказателство, че с такъв лидер Съветският съюз не може да изпълнява функциите на водач на социалистическия блок.

Така се стига до размяната на писма между Пекин и Москва с взаимни обвинения в предателство. През лятото на 1963 г. КПСС обвинява ККП в "догматизъм" и "сектантство" във връзка с противопоставянето на китайската партия срещу новите постановки, обявени с решенията на XX, XXI и XXII конгрес на КПСС и Московските съвещания от 1957 и 1960 г. ККП от своя страна обвинява КПСС в "национален егоизъм" и "шовинизъм". Китайските комунисти се обявяват против "мирното съвместно съществуване", определят го като илюзия и твърдят, че "борбата на Съветския съюз за мир… не била нищо друго освен "забрана на революцията", забрана на интересите на освободителната борба на народите".

От 1963–1964 г. съветско-китайският съюз на практика замира. Дори смяната в съветското ръководство през октомври 1964 г. не успява да спре влошаването на отношенията между двете страни. Новите съветски лидери Леонид Брежнев и Алексей Косигин и китайският министър-председател Джоу Ънлай се опитват да постигнат затопляне в отношенията, но срещата завършва без резултат. Конфронтацията през следващите години стига до там, че Мао Дзъдун обявява доскорошния съюзник за враг, който е по-опасен дори от Съединените щати. В периода на Културната революция, КНР използва всички средства за масова информация за засилване на анти-съветската пропаганда в страната. ККП определя ръководството на Съветския съюз като "книжен тигър", "съветска ревизионистична ренегатска клика", която след "банкрутирането на хрушчовския ревизионизъм реставрира капитализма и насажда социалимпериализъм" за "потушаване революционните борби на народите".

От 1969 г. съветско-китайският конфликт, освен идеологическите, политическите и икономическите си характеристики, добива и военен характер. Съветският съюз постепенно се превръща във враг номер едно за Китай, като заема мястото на "империалистическия" САЩ. Пълното скъсване на съюзните отношения между съветските и китайските лидери се превръща в основен елемент от международните отношения, който води до промяна в парадигмата на Студената война в Азия.

Плакати от периода на китайско-съветския разрив, насочени срещу съветския ревизионизъм

云和梯田

Оризовите тераси Юнхъ

Александра Ангелова

Александра Ангелова завършва специалност "Китаистика" в Софийския университет през 2013 г., оттогава работи като координатор и организатор на проекти в образователния и културен център "Институт Конфуций – София". Но освен интелектуалната си професия, Александра има и други, не по-малко ценни таланти. Нейната любов към фотографията и приключенията неведнъж я отвеждат на дръзки пътешествия из затънтените кътчета на Китай, а впоследствие под тяхно вдъхновение се раждат вълнуващи пътеписи и фотоизложби.

В Ханджоу започва дъждовният период. Уморени сме от хилядите велосипеди, увити с цветни дъждобрани, от шумотевицата, от сивото небе. Да избягаме? Но накъде?

Настроени сме приключенски, някой би казал дори с лек уклон към безразсъдство. Има един човек, който ми се доверява напълно в организацията и избора на дестинация за бягство, а аз само това и чакам. В главата ми изплуват картини от случайно разлистени фотоалбуми на каскадните китайски оризови тераси, които съм бленувала дълго преди дори да започна пътешествието си към китайския език и култура. Трескаво търся оризови тераси в близост до Ханджоу – ура, терасите Юнхъ са не само на смешно късо (по китайските стандарти) разстояние, но са и сред петте най-красиви на територията на Китай.

Стягаме багажа си, опитвайки се да сме максимално компактни, и потегляме за Лишуй – град по маршрута, водещ към терасите. Лишуй има своя чар – с чисти, добре подредени паркове и усмихнати хора. Пълничка и доброжелателна китайка ни помага да се доберем до раздрънкано автобусче, което ще ни доближи до заветните тераси. Пълно е с млади хора и ухилени хлапета с изрисувани ябълки по челата, които не спират да ни оглеждат. По пътя шумът заглушава собствените ни думи, но ако не е шумно, то това няма да е Китай. Младо момиче ме заговаря и щом разбира накъде сме се запътили, с радост предлага да ни бъде водач. О, нямаме нищо против, мила Лян Ли`йен – шанс и аз да си почина!

Каква щастлива случайност – бабата и дядото на Лян живеят в селцето Ся`ян, само на няколко километра от терасите. Макар и възрастен, дядото е запазил красивите си черти, горд, че е единственият в селото от малцинствената група "Шъ" (畲). Поканени

сме в скромна къща, като преди това не пропускаме да отдадем нужното внимание и на голямото черно прасе в двора. Бабата на Лян ни настанява в малка стая и ни черпи със зелен чай. Всичко е толкова истинско – чаровният безпорядък в стаята, ниските дървени столчета, скромното обзавеждане, чаените листа, плаващи в купичката ми... Гостоприемството не спира до тук – добрите хора ни убеждават да останем и за обяд. На дървената масичка щедрата домакиня е сервирала какво ли не – семейството е бедно, но за гостите е извадено всичко – пилешко, свинско, зелен боб, домати от градината и, разбира се, дзундзъ – може ли без тях, нали е Празникът на драконовите лодки! Дзундзъ е типично китайско ястие от лепкав ориз, обвит в бамбукови листа. Една от легендите разказва как младият несправедливо обвинен в предателство съветник и талантлив поет Цю Юен сложил край на живота си в речните води. Всяка година хората започнали да хвърлят ориз във водата, за да подкрепват неговия дух. Но драконите, обитаващи реката, винаги изяждали ориза. Тогава духът на Цю Юен посъветвал оризът да се увива в бамбукови листа, за да не го изяждат драконите.

Но да се върнем на масата. Дядото на Лян вдига тост след тост… с бира. Започвам да разбирам все по-малко и по-малко от това, което говори на един от многобройните китайски диалекти. Но пък разбрах защо така ни се усмихваше тяхната кравичка – цял живот вместо вода тя пиела биричка.

След обяд, пълни с енергия от изядените дзундзъ, в компанията на Лян и двама младежи стигаме до терасите Юнхъ – едни от най-красивите в Китай. Името им（云和梯田）буквално се превежда като “спокойни/мирни облаци”, вероятно заради отражението на небето в тихите им води. Изтегнали се върху площ от 51 кв. км, те се протягат нагоре във висините до 1400 м. Повече от 1000 години Юнхъ са дом, храна и живот за своите жители. Изградени още през ранната династия Тан, те достигат своя разцвет през династиите Юен и Мин. Обработването и подготвянето на терасите за посев е дълъг и тежък процес, който се извършва изцяло на ръка. Преди да се засади оризът, се проверява пътят на водата, подготвят се дигите, почвата се изорава. Оризовият разсад се сади в полето на дълги редове, след което се залива с вода, висока около половин метър. Докато оризът е под вода, в продължение на три месеца полето се чисти редовно от бурени. Когато оризът узрее, водата се изпуска през отворените вече диги и на ръка се събира реколтата.

Гледката, която се разкрива пред нас, ни запленява. Затаяваме дъх и за миг забравяме за околния свят. В ниската част на терасите съзираме възрастен мъж, който оре с бивол. Прегърбен е не толкова от годините, а от непосилния труд. Тъжно е, че въпреки развитата икономика и все по-бързо навлизащите технологии в Китай може да станеш свидетел и на такива картини. Поразени сме от контраста между

големия град и това райско кътче, в което живеят толкова бедни хора. Отдръпваме се... като натрапници, пришълци. Чувството за безсилие се стоварва върху нас и помрачава красотата от виещите се тераси.

Оказва се, че сме изпуснали автобуса за връщане и трябва да преспим в селото. Няма страшно – много хора искат да им гостуваме. Един предприемчив господин вече е построил етаж за гости – за съжаление селото скоро ще се превърне в туристическа атракция. Настаняваме се. Не е най-приятното място – в леглото ми се е изтегнала тлъста стоножка, която ми намига нагло. "Ще си делим леглото", казва ми на леко неразбираем стоножки диалект.

Много искахме да зърнем терасите отново преди изгрева на слънцето, но хазяинът ни е непоколебим – ще ни заведе само срещу много добро заплащане. На всички географски ширини и дължини богатството не прави хората по-добри… Любезно отказваме, но сърцата ни се стягат от мисълта, че няма да видим как розовата светлина постепенно ще покрие тихите води на това неописуемо приказно място.

Е, затова пък на следващата сутрин в 5:30, още преди слънцето да е разтъркало сънени очи, тръгваме с бодра крачка към следващото село. Не знаем кога, не знаем дали ще срещнем изобщо автобус, който да ни върне в големия град. Не бързаме. Единственото, което има значение е, че пред нас се вие път, от двете ни страни една след друга се сменят като на филмова лента невероятни гледки, а въздухът е прозрачен и изпълнен с аромат. В този миг светът е само наш.

След час се срещаме с първите ранобудници, тръгнали към оризищата. Разменяме усмивки и продължаваме двучасовото си приключение по пътя. Хубавите неща винаги свършват бързо – настига ни автобус, как да му откажеш? Сбогом оризови тераси, сбогом Лян, сбогом и на твоя красив дядо и на пияната кравичка.

Сбогом мили, гостоприемни, усмихнати, добри хора!

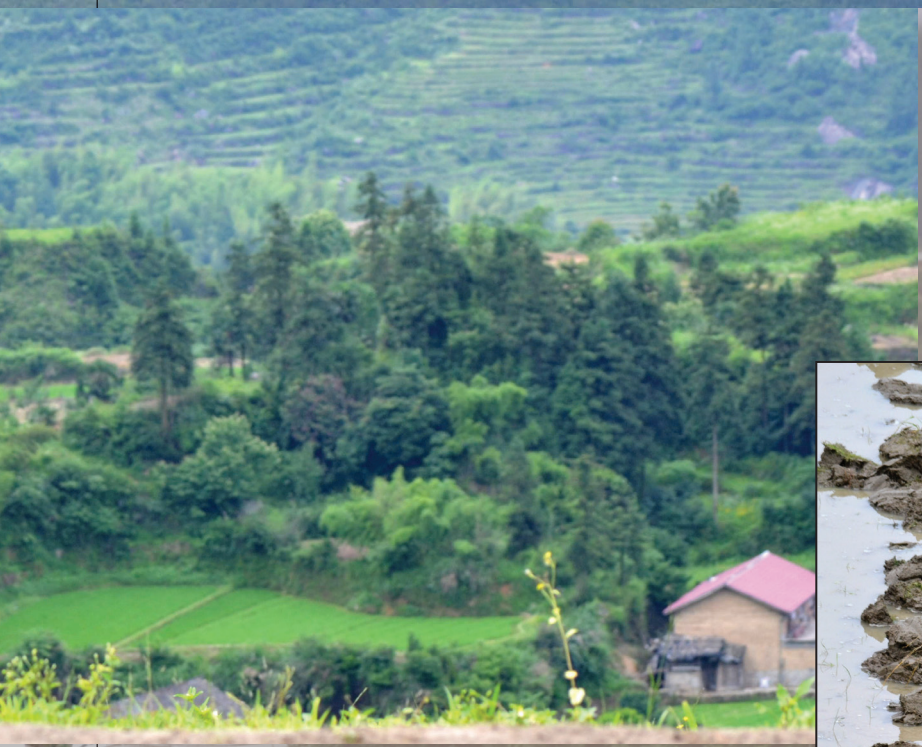

Фестивал на съвременното китайско кино

В началото на февруари 2015 г., "Институт Конфуций в София" ще проведе първия фестивал на съвременното китайско кино, на който в рамките на седем дни ще бъдат представени с безплатни прожекции девет китайски филма.

Селекцията съдържа разнообразни по жанр и тематика съвременни филми от китайски режисьори, повечето от които никога не са били представяни пред българската публика. Те заслужават внимание, не само заради редицата получени отличия и награди от важни международни фестивали като Берлинския международен кинофестивал – Берлинале, Фестивала на независимото кино "Сънданс", Международния кинофестивал в Монреал и много други, но и заради демонстрираните блестящи постижения на съвременния китайски кинематограф.

Като център за разпространение на китайския език и култура, "Институт Конфуций – София" би искал с помощта на силно въздействащите способи на седмото изкуство да запознае отблизо българската публика със спецификите и многообразието на китайските традиции, обичаи, история и нравственост. Организаторите на кино-фестивала силно се надяват представената селекция от филми да провокира непосредствено интереса на българските зрители.

Списание "Институт Конфуций в София" набира статии

Скъпи читатели, за предстоящия четвърти брой на списание "Институт Конфуций в София" отправяме покана към широк кръг от преподаватели по китайски език, специалисти и любители на китайската култура и език, да ни изпратят свои научно-популярни статии и есета за следните рубрики:

● КУЛТУРНА ПАНОРАМА (文化博览): в тази рубрика ще бъдат помествани живи и интересни материали, отразяващи съвременния културен живот на Китай, както и по-значими културни феномени и събития.

● КИТАЙСКИ ОБИЧАИ (中国风尚): рубриката ще представя на читателите изследвания върху обичаите и традициите, както на Ханската националност, така и на китайските малцинства, от древността до наши дни.

● ДРЕВНОСТ И СЪВРЕМИЕ (说古论今): тук ще бъдат помествани научни или научно-популярни статии, изследващи културни, политически и исторически феномени и тяхното отражение в съвременния живот на Китай, или съвременното състояние и развитие на богатото историческо наследство на страната.

● ВПЕЧАТЛЕНИЯ ОТ ПОДНЕБЕСНАТА (印象九州): в рубриката ще намират място оригинални и въздействащи есета от автори, които изучават китайски език, любители са на китайската култура, или живеят и пътуват в Китай. Това могат да бъдат интересни истории за преживявания по време на престоя в Китай, както и споделяне на лични впечатления от досега с китайския език и култура.

● ПЪТЕШЕСТВИЯ ИЗ КИТАЙ (畅游中国): в рубриката ще бъдат публикувани ярки и увлекателни пътеписи, придружени със снимков материал, както и статии за уникални туристически обекти и атракции в Китай.

● ЛИТЕРАТУРЕН КЪТ (文学角落): в тази рубрика ще бъдат публикувани оригинални преводи на литературни произведения или есета от китайски или старокитайски език. Авторите на преводите могат да бъдат както студенти, така и завършили китаисти или утвърдени преводачи.

● ПРЕПОДАВАТЕЛСКИ САЛОН (教师沙龙): тук ще бъдат помествани есета и статии на преподаватели по китайски език, които споделят своя опит, придобит в учителската практика или дискутират въпроси, свързани с методологията на преподаване, дават перспективи и идеи в областта на китаистиката и др.

● РАЗКАЗИ В КАРТИНИ (图片故事): в тази рубрика ще намерят място творбите на автори с изявени фотографски заложби, които чрез снимков материал ще разкажат за свои пътувания или преживявания в Китай.

● КИТАЙ И СВЕТОВНАТА КУЛТУРА (中国与世界文化): рубриката ще представя научни изследвания върху контактите между Източната и Западната цивилизация през историческите периоди, влиянието на китайската култура върху съседните държави и региони, както и изследвания на междукултурните взаимодействия между Китай и останалите части на света в съвременен или диахронен аспект.

● СВЕТОВНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО (世界文化遗产): тази рубрика е посветена на научни статии за обектите от Списъка на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО, които се намират на територията на Китай.

Редакторската колегия на списанието насърчава активното творческо участие на всички свои читатели, за да успеем с общи усилия да направим всеки следващ брой все по-добър! Очакваме вашите интересни и научно-образователни материали на адреса на "Институт Конфуций в София": cis@dir.bg.

Електронните версии на списанието можете да откриете в раздел "Публикации" на обновения уеб-сайт на "Институт Конфуций" – София: http://confuciusinstute.bg.

主管：国家汉办/孔子学院总部
主办：索非亚“圣·克利门特·奥赫里德斯基”大学
编辑出版：索非亚孔子学院
主编：Antonia Tsankova
执行主编：Maria Marinova
编委：葛志强, Antonia Tsankova, Maria Marinova
美术设计、预印：AVES 独资有限责任公司
印刷：索非亚“圣·克利门特·奥赫里德斯基” 大学出版社
国际连续出版号：1314-9601
编辑部地址：索非亚孔子学院，Todor Alexandrov大道79号，索非亚市，邮编：1303
编辑部电话：+3592 822 30 19
传真：+3592 822 30 19
电子信箱：cis@dir.bg

Управителен орган: Държавна канцелария за разпространение на китайския език в чужбина / Централа на Институт Конфуций
Организатор: Софийски университет „Св. Климент Охридски”
Издател: Институт Конфуций в София
Главен редактор: Антония Цанкова
Изпълнителен главен редактор: Мария Маринова
Редакционна комисия: Гъ Джъдзян, Антония Цанкова, Мария Маринова
Дизайн и предпечат: АВЕС ЕООД
Печат: Университетско издателство “Св. Климент Охридски”
ISSN: 1314-9601
Адрес на редакцията: Институт Конфуций в София, София 1303, бул. „Тодор Александров” № 79
Телефон на редакцията: +3592 822 30 19
Факс: +3592 822 30 19
Е-поща: cis@dir.bg

AVES
Design&Development